

ORSA KOMMUN
Årsredovisning 2018

Innehåll

Hit gick skattepengarna 2018	4
------------------------------------	---

Inledning

Kommunalrådets ord	5
Orsa kommuns vision och värdegrund	6
Förvaltningsberättelse	7
Målredovisning	14
Personalredovisning	21

Verksamheter

Kommunfullmäktige	24
Revision	26
Kommunstyrelse	27
Utskott för strategi (service och utveckling)	29
Utskott för samhälle	31
Utskott för lärande	33
Utskott för omsorg	35
Mora Orsa miljönämnd	38
Byggnadsnämnd och stadsbyggnadsförvaltning Mora Orsa	40
Gemensamma nämnder och samverkan	42
Sammanställd redovisning	47
Orsa Vatten och Avfall AB	48
Nodava AB	50
Orsabostäder AB	52
Orsa Lokaler AB	54

Räkenskaper

Kommunens driftredovisning	56
Kommunens investeringsredovisning	56
Resultaträkning	57
Noter till resultaträkning	58
Balansräkning	60
Noter till balansräkning	61
Kassaflödesrapport	67
Noter till kassaflödesrapport	68
Redovisningsmodell	70
Redovisningsprinciper 2018	71

Revisionsberättelse	73
----------------------------------	-----------

Hit gick skattepengarna 2018

100 kr i skatt till Orsa kommun fördelades så här:

2018	2017	
28,53 kr	27,57 kr	Äldre- och handikappomsorg
19,54 kr	19,60 kr	Grundskola och fritidsverksamhet
9,41 kr	10,09 kr	Gymnasienämndsverksamhet
7,77 kr	7,11 kr	Förskola
6,76 kr	5,29 kr	Pensioner
6,63 kr	5,75 kr	Stödfunktioner, administration, utvecklingsmedel med mera
5,07 kr	6,17 kr	Individ- och familjeomsorg
3,04 kr	6,69 kr	Årets resultat
2,92 kr	2,72 kr	Gata och park
2,32 kr	2,25 kr	Fritidsverksamhet
1,90 kr	1,73 kr	Försörjningsstöd
1,54 kr	1,53 kr	Kulturverksamhet och bibliotek
1,54 kr	1,40 kr	Räddningstjänst
1,08 kr	1,08 kr	Arbetsmarknadsåtgärder
1,05 kr	0,95 kr	Musikskolan
1,02 kr	0,75 kr	Byggnadsnämndsverksamhet
0,50 kr	0,53 kr	Turism
0,45 kr	0,41 kr	Miljö- och hälsoskydd
0,37 kr	0,35 kr	Föreningsbidrag
0,32 kr	0,40 kr	Näringslivsåtgärder
0,15 kr	0,15 kr	Vatten och avlopp
0,11 kr	1,00 kr	Kollektivtrafik
-0,11 kr	-0,10 kr	Ränteintäkter
-0,79 kr	-0,47 kr	Övrigt
-1,12 kr	-2,93 kr	Integration
100,00 kr	100,00 kr	

Vi befinner oss på en resa!

Ökad delaktighet, ansvarstagande och tillit på kommunens arbetsplatser är medarbetarskapets kärna. Orsa kommun har sedan några år haft generellt lätt att få sökande till lediga tjänster, vilket är ett bevis på en hög attraktivitet och väl fungerande verksamhet. Det är väldigt viktigt och med det fokuserade arbetet på medarbetarskapet som nu påbörjats i organisationen kommer det att förstärka attraktiviteten. Det bidrar till att bygga den stolthet som är så viktig för en organisation.

Om tio år har hälften av dem som idag har ett arbete inom kommunen gått i pension. Det här konstaterades i en utredning för några år sedan. Vi är snart där. Även om det fortfarande går förhållandevis bra att hitta sökande till lediga tjänster i kommunen kommer det att bli kärvare framöver. Signalerna om problem med kompetensförsörjningen kommer allt tätare och det är likadant inom det privata näringslivet. Vi har i många år helt enkelt producerat för få barn!

De nyanlända är en resurs när det kommer till framtida kompetensförsörjning. Det gäller att våra nya medborgare snabbt lär sig språket och att fungera på den svenska arbetsmarknaden. Vi behöver bidra till att de känner sig välkomna och får en plats i samhället. Vårt arbete *Vilka är vi?* är ett strukturerat sätt att diskutera hur kommunens arbetsplatser kan skapa ett samtalsklimat där alla känner sig inkluderade.

Ekonomiskt slutade 2018 på ett resultat per invånare som står sig väl i en jämförelse med andra kommuner. Med stora investeringsplaner inom framför allt äldreomsorgen kommer vi att väl

behöva de reserver som vi lyckats bygga upp under tider av högkonjunktur.

Den resa som påbörjades 2014 med ett beslut om förändrad politisk organisation och som följdes av en förändrad tjänsteorganisation har börjat sätta sig men vi är inte framme. Målarbetet har också fått en ny form, och här behöver vi skruva ytterligare. Under 2019 fortsätter vår resa med att ta ett nytt tag kring visionsarbetet. Kultur- och värdegrundsfrågor, som både medarbetarskapet och *Vilka är vi?* är exempel på, behöver vara levande hela tiden. Det görs ett mycket bra arbete i hela organisationen och jag riktar ett stort tack till alla!

Vi är på väg! På god väg!

Mikael Thalín
Ordförande i kommunstyrelsen

Orsa kommuns vision och värdegrund

Värdegrund

Orsa – helt enkelt

Min uppgift är att se till att det blir så enkelt som möjligt för våra medborgare.

Respekt

Jag respekterar mina medmänniskor.

Samarbete

Jag är en del av en större helhet och hittar lösningar tillsammans med andra.

Ansvar

Jag har ett ansvar att handskas varsamt med våra resurser för att skapa ett bra och hållbart samhälle.

Vision

Orsa är en naturnära plats där folk trivs och vill bo. Våra verksamheter håller hög kvalitet och det känns tryggt att använda sig av dem. Vårt rika och mångsidiga kulturarv har grundat vårt goda rykte som musikkommun.

Vi har en tydlig roll i arbetet med att utveckla regionen. Orsa har korta beslutsvägar och krånglar inte till saker. Det gör oss väl förberedda att möta samhällets förändringar utan att tappa hållbarhetstänkandet.

Vi har ett välmående näringsliv som är attraktivt för både tjänsteföretag och producerande företag. Vi är en av landets mest kända turistorter.

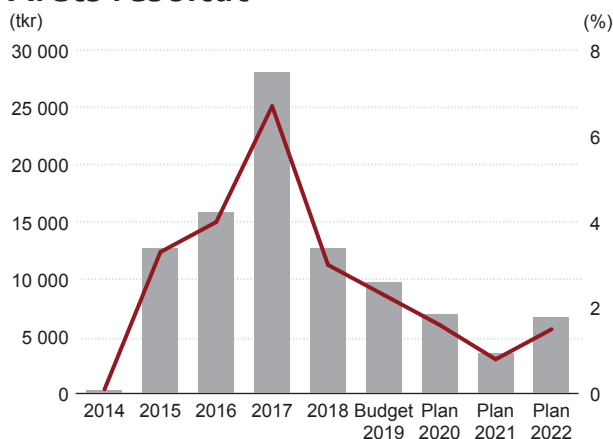
Detta har blivit möjligt genom ett fantasirikt och nyfiket förhållningssätt, präglat av humor och en gnutta galenskap.

Förvaltningsberättelse

Årets resultat

Diagrammet visar kommunens resultat åren 2014–2018 samt budget och plan 2019–2022 fastställt av fullmäktige i november 2018.

2018 års resultat uppgick till 12,7 mkr vilket var 4,0 mkr bättre än budgeterat. Nämnderna redovisar ett överskott på 8,2 mkr jämfört med budget och finansieringen ett underskott på 4,2 mkr.

Även koncernen redovisade ett resultat som var bättre än budgeterat och koncernresultatet uppgick till 21,3 mkr där bolagen bidrog med 8,6 mkr i resultat efter skatt. Resultatet efter finansiella poster uppgick till 23,5 mkr.

Av resultaträkningen för kommunen framgår att verksamhetens nettokostnader ökade med 12,6 mkr samtidigt som skatteintäkterna minskade med 4,0 mkr. Att skatteintäkterna, som normalt sett ökar, minskade beror främst på skatteväxlingen med Landstinget Dalarna för övertagande av kollektivtrafiken, men minskningen beror också på att kostnadsutjämningsbidraget minskade kraftigt. Kostnadsutjämnningen som ingår som en del i de

generella bidragen från staten ska främst utjämna skillnader i demografiska förutsättningar mellan kommunerna. Minskningen 2018 beror bland annat på att 2016 så minskade för ovanlighetens skull våra invånare i de äldsta åldersgrupperna samtidigt som andelen invånare även minskade i de yngre åldersgrupperna i jämförelse med övriga kommuner i Sverige. Även om det under många år varit så att andelen yngre minskar i Orsa har bidraget normalt sett inte minskat så mycket som inför 2018, eftersom vår andel äldre brukar öka mer än riksgenomsnittet. Med den ålderssammansättning Orsa kommun hade vid årsskiftet bör bidraget öka igen något från och med 2020 på grund av fler äldre invånare trots en allt lägre andel yngre i jämförelse med övriga kommuner.

I koncernen ökade verksamhetens nettokostnader med 13,3 mkr och finansnettot förbättrades med 2,6 mkr främst på grund av lägre räntekostnader. Bolagens bidrag till koncernresultatet ökade med 0,6 mkr 2018 till.

I december 2015 betalade regeringen ut 9,8 mdkr i form av ett tillfälligt stöd för den uppkomna flyktingsituationen, varav Orsa kommun erhöll 15,4 mkr. Enligt Rådet för kommunal redovisning (RKR) skulle dessa medel intäktas senast 2016. Fullmäktige i Orsa beslutade dock att dessa medel ska fördelas över en treårsperiod. Kommunala verksamheter, ideella föreningar med flera har hos kommunstyrelsen fått ansöka medel med tanken att sökta medel ska ha koppling till integrationsarbete. I december 2018 beslutade kommunfullmäktige att de vid årsskiftet kvarstående medlen av engångsbeloppet på grund av flyktingsituationen som erhöles 2015, förs över till 2019. Vid årsskiftet återstod 1,9 mkr.

Balanskravsresultat

Årets resultat uppgår till +12,7 mkr och årets balanskravsresultat är detsamma. Kommunen har sedan tidigare år en resultatutjämningsreserv om 15,0 mkr.

Kommunens finansförvaltning

Kommunens finansförvaltning tillförde 408,0 (413,0) mkr under 2018. Medlen förbrukades enligt tabell nedan.

Belopp i mkr	Budgetavvikelse				Procent av medlen	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Kommunfullmäktige	2,6	2,5	0,1	0,1	0,6	0,6
Kommunstyrelse	7,6	8,0	1,6	2,7	1,9	2,0
Utskott för strategi	29,0	25,5	-1,0	0,8	7,1	6,2
Utskott för samhälle	49,8	47,6	1,1	4,9	12,2	11,6
Utskott för lärande	154,8	156,2	2,4	-1,2	37,9	37,8
Utskott för omsorg	145,2	139,5	4,6	3,6	35,6	33,8
Miljönämnd	1,9	1,6	-0,2	0,0	0,5	0,4
Byggnadsnämnd	4,4	4,1	-0,4	-0,1	1,1	1,0
Delsumma	395,3	385,0	8,2	10,8	96,9	93,3
Årets resultat	12,7	28,0			3,1	6,8
Summa	408,0	413,0			100,0	100,0

Totalt anslog kommunfullmäktige 403,5 (395,8) mkr till styrelsen, nämnder och utskottsverksamheter. Utfallet blev att de förbrukade 395,3 mkr, alltså ett överskott om 8,2 mkr jämfört med budget. Finansförvaltningen däremot hade ett underskott, 4,2 mkr, så totalt sett blev det ett överskott om 4,0 mkr jämfört med budget. Tillsammans med ett budgeterat resultat på sista raden om 8,7 mkr blev årets resultat således 12,7 mkr.

Budgetavvikelser

Se även nämndernas och utskottens egna mer utförliga kommentarer till 2018 års resultat.

Kommunfullmäktige

En mindre positiv avvikelse vilken främst beror på en återbetalning av avgifter 2017, samt lägre lönekostnader än budgeterat.

Kommunstyrelse

Merparten av överskottet under kommunstyrelsen beror på överskott för verksamheten medel till kommunstyrelsens förfogande. Verksamheten kan liknas vid en buffert för oförutsedda händelser under året och den uppgick till totalt 4,7 mkr under 2018.

Utskott för strategi

Både överskott och underskott för olika verksamheter inom utskottet. Totalt sett dock ett underskott som främst beror på omställningskostnader för personal samt ökade livsmedelspriser inom kostenheten.

Utskott för samhälle

Utskottet redovisar ett större underskott för verksamheten infrastruktur där snöröjningskostnaderna kraftigt översteg budget. Övriga verksamheter överskott kompenserar dock detta underskott och totalt sett redovisar utskottet ett överskott.

Utskott för lärande

Utskottet redovisar ett överskott som främst är hänförligt till bidrag från Migrationsverket för åtgärder utförda under 2015 och 2016 samt överskott för kommunens del av Mora gymnasium.

Utskott för omsorg

Utskottet för omsorg har det största överskottet, 4,6 mkr, vilket främst förklaras av ett relativt lugnt år på äldreomsorgssidan samt drastiskt lägre kostnader för placeringar inom individ- och familjeomsorgen.

Övriga nämnder och förvaltning

Både miljönämnden och byggnadsnämnden redovisar underskott. Både för miljönämnden och byggnadsnämnden är bidragande orsaker till underskotten ökade kostnader för personal och IT.

Finansförvaltningen

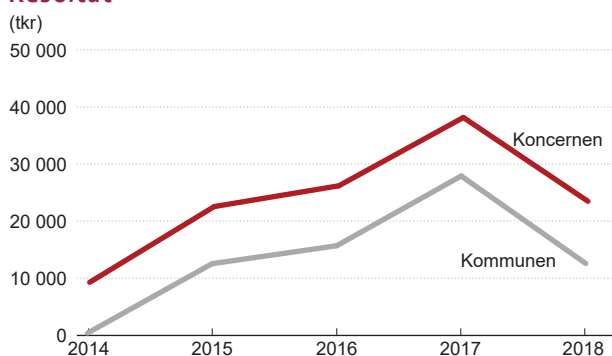
Inom finansförvaltningen är det främst skatteintäkter och pensions- och lönerelaterade kostnader som visar större underskott om sammanlagt 5,2 mkr medan Oreälvens Kraft AB och finansnetto tillsammans har ett överskott på 1,0 mkr.

Koncernen

Delar av kommunens verksamhet bedrivs i dotterbolag. Kommunkoncernen består förutom av Orsa kommun av Orsabostäder AB, Orsa Lokaler AB och Orsa Vatten och Avfall AB som alla är helägda dotterbolag till Orsa kommun.

Orsa Vatten och Avfall AB äger i sin tur 33 procent i Nodava AB, där övriga ägare är Älvdalens Vatten och Avfall AB samt Moravatten AB. Orsa kommuns ägarandel i Grönklittsgruppen AB uppgår numera endast till 5,7 procent. Detta bolag konsolideras inte i kommunens sammanställda redovisning.

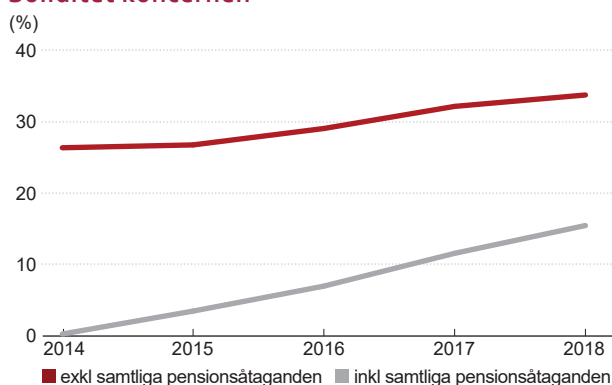
Resultat

Under senare år har koncernresultatet varit drygt 8 mkr högre än kommunens resultat.

I nedanstående diagram framgår hur soliditeten i koncernen stärkts under senare år.

Soliditet koncernen

Läs mer om koncernbolagen på sidorna 47–55.

Särskilda händelser

Under året har arbetet med omorganisationen fortsatt och vid årsskiftet överfördes Orsa kommuns räddningstjänst till det nybildade räddningstjänstförbundet Brandkåren Norra Dalarna, där Mora, Orsa, Älvdalen, Vansbro och Leksand ingår.

Befolkningsutvecklingen

Befolkningen ökade med 5 invånare 2018 och av tabellen nedan framgår att ökningen ligger i det äldre åldersintervallet.

Under åren 2014 och 2015 minskade befolkningen med sammanlagt 99 personer, främst på grund av nedläggningen av SCoIT-utbildningen. Frånsett den effekten har nu befolkningen ökat varje år sedan 2012 med 2016 som ett exceptionellt år då befolkningen ökade med 111 personer.

Ålder	Antal 2008	Antal 2011	Antal 2014	Antal 2017	Antal 2018
0–6 år	454	432	411	410	396
7–15 år	706	637	645	639	635
16–18 år	330	272	232	251	244
19–64 år	3 941	3 858	3 754	3 764	3 741
65–79 år	1 094	1 183	1 272	1 321	1 359
80 år och äldre	465	485	498	502	517
Invånare totalt	6 990	6 867	6 812	6 887	6 892

Under senare år har demografin förändrats så att vi fått allt mindre kostnadsutjämningsbidrag från staten. Främst beror det på att befolkningen i de lägre åldrarna minskat även om vi haft en ökning i de högre åldrarna. Delvis beror det på att kostnadsutjämningsystemet tar hänsyn till hur demografiförändringen ser ut i samtliga kommuner i Sverige och i de allra flesta kommuner ökar både den yngre och den äldre andelen av befolkningen. Även om de yngre fortsatt att minska i antal 2018 har de äldre ökat procentuellt mer än i övriga Sverige, så inför år 2020 förväntar vi oss att kostnadsutjämningsbidraget kommer att öka något igen.

Kostnadsutjämningsystemet är utformat så att vi erhåller mest bidrag för vår äldsta befolkning och därefter för ungdomar i 16–18-årsåldern, grundskoleåldern och förskoleåldern i fallande ordning.

Eftersom kostnadsutjämningsbidraget är knuten till demografin innebär det att mindre kostnadsutjämningsbidrag ska spegla lägre förväntade kostnader. Däremot är det en förskjutning i tid på så vis att både ökade och minskade bidrag kommer med ett drygt års förskjutning.

Utvecklingen på arbetsmarknaden

Vid årsskiftet var 183 personer inskrivna som arbetslösa i Orsa kommun, vilket är en minskning med 70 personer jämfört med samma period 2017. Andel arbetslösa av registrerad arbetskraft har minskat från 8,2 procent till 5,9 procent. Det är en lägre siffra än för både riket och Dalarna där motsvarande siffror är 7,0 respektive 6,1 procent.

Vad gäller ungdomar är dock andel arbetslösa av registrerad arbetskraft fortfarande högre i Orsa än i riket och Dalarna trots att den minskat med 4,7 procentenheter under 2018. I Orsa uppgick den till 11,2 procent medan den för riket och Dalarna uppgick till 8,7 respektive 8,1 procent.

Nyckeltal	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Skattesats	22,42	22,89	22,89	22,89	22,89	22,89	22,66
Skatteintäkter (mkr)	422	426	390	379	367	358	347
Förändring skatteintäkt (%)	-1	9	3	3	3	3	0
Invånare	6 892	6 887	6 861	6 750	6 812	6 849	6 835
Verksamhetens nettokostnad (mkr)	411	398	377	368	368	355	349
Förändring verksamhetens nettokostnad (%)	3	6	2	0	4	2	3
Verksamhetens nettokostnad/invånare (kr)	59 583	57 801	54 896	54 560	54 052	51 873	51 126
Finansnetto (mkr)	1	0	2	1	1	2	3
Årets resultat (mkr)	13	28	16	13	0	4	1
Eget kapital (mkr)	225	212	184	168	156	156	152
Eget kapital/invånare (kr)	32 616	30 801	26 837	24 943	22 862	22 704	22 186
Låneskuld (mkr)	0	0	0	0	0	6	29
Låneskuld/invånare (kr)	0	0	0	0	0	847	4 214
Investeringar (mkr) (brutto från 2013)	28	20	35	18	32	14	16
Soliditet enligt balansräkning (%)	61	62	58	54	52	60	53
Soliditet inklusive samtliga pensionsåtaganden (%)	20	14	6	0	-6	-11	-10
Likvida medel, inklusive placeringar (mkr)	49	82	50	75	81	93	103
Kassalikviditet (%)	123	157	128	132	131	192	164
Årsarbetare	529	533	543	503	494	493	509
Personalkostnad (mkr)	286	275	271	249	245	235	232
Andel av verksamhetens kostnader (%)	58	56	56	55	54	54	54

Kommentarer

Den genomsnittliga kommunala skattesatsen i Dalarna 2018 var 22,27 procent vilket är 0,15 procentenheter lägre än Orsa kommuns skattesats. Efter skatteväxling med Landstinget Dalarna för deras övertagande av kollektivtrafiken har kommunens skattesats sänkts med 0,47 procentenheter till 22,42 procent 2018. Samtidigt höjde Landstinget Dalarna skatten i motsvarande mån så den totala kommunal- och landstingsskatten är oförändrat 34,05 procent.

Skatteintäkterna minskade med 4 mkr under 2018 vilket beror dels på skatteväxlingen ovan, dels på hur vår demografi förändrades under 2016 vilket föranlett betydligt lägre kostnadsutjämningsbidrag 2018.

I skatteintäkterna ingår även bidrag relaterade till nyanlända som nu kommer att minska under kommande år, det är därför viktigt att denna minskning kan pareras med minskade kostnader.

Finansnettot ökade 2018 främst på grund av den engångseffekt som uppstod 2017 då kommunen betalade ut två års återbäring från Kommuninvest. Återbäringen grundar sig på hur mycket kommunkoncernen lånat hos Kommuninvest, och då samtliga lån ligger i dotterbolagen så ska återbäringen tillfalla dem.

Som redan nämnts är årets resultat på 12,7 mkr 4,0 mkr högre än det budgeterade resultatet på 8,7 mkr.

Det egna kapitalet uppgår i bokslutet till 225 mkr vilket är 73 mkr mer än vår ansvarsförbindelse för pensionsåtaganden.

Sedan några år tillbaka har kommunen inte längre några lån. Däremot har våra dotterbolag lån och dessa ökade fram till 2015. Därefter har de varit oförändrade några år men under 2018 minskade de med 21,5 mkr vilket möjliggjorts då kommunen ökat aktiekapitalet i Orsa Lokaler AB och Orsa Vatten och Avfall AB med sammanlagt 39 mkr.

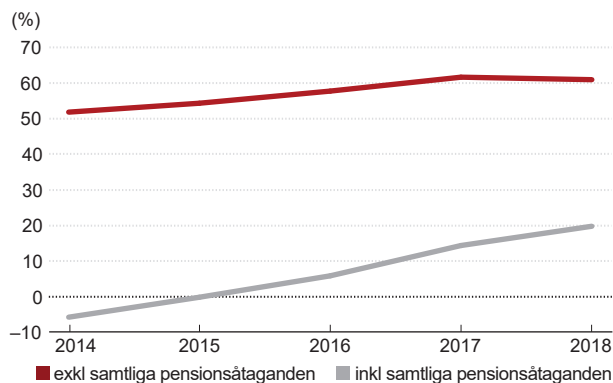
Årets investeringar i kommunen uppgick till 28 mkr varav 15 mkr brutto avsåg investeringar i stadsnätet. I koncernen uppgick investeringarna totalt sett till 86 mkr.

Soliditeten enligt balansräkningen minskade med 1 procentenhet och soliditeten inklusive samtliga pensionsåtaganden ökade med 6 procentenheter till 20 procent. Kommunens pensionskostnader ökade visserligen mer än budgeterat, men samtidigt minskade ansvarsförbindelsen för pensioner ännu mer.

I koncernen ökade soliditeten från 32 procent till 34 procent. Inklusive samtliga pensionsåtaganden var motsvarande siffror i koncernen 12 procent respektive 15 procent.

Så sent som 2014 var soliditeten inklusive samtliga pensionsåtaganden -5,6 procent i kommunen och 0,1 procent i koncernen.

Soliditet kommunen

2017 års kraftiga ökning av likvida medel berodde dels på ett mycket högt resultat och dels på att utbetalningar från Migrationsverket skedde snabbare än tidigare. Under 2018 har den goda likviditeten bland annat använts till att öka aktiekapitalet i Orsa Lokaler AB och Orsa Vatten och Avfall AB med sammanlagt 39 mkr. Detta har gjort att Orsa Lokaler AB kunnat amortera ner sina lån med 31,5 mkr.

Likvida medel har minskat under året vilket främst beror på att dotterbolagen nettoamorterat 21,5 mkr på sina lån. Redovisade likvida medel består av saldot på koncernkontot där dotterbolagen ingår.

Försämrad kassalikviditet är också en följd av nettoamorteringen ovan.

Antalet årsarbetare minskade något under året vilket bland annat beror på minskat antal personal som jobbar med ensamkommande barn.

Pensionsmedelsförvaltning

Orsa kommun har en pensionssskuld till varje anställd. Från och med 1998 ska den skuld som intjänats tas upp i balansräkningen. Den skuld som intjänats till och med 1997 tas upp som en ansvarsförbindelse under balansräkningen. Kommunfullmäktige beslutade i september 2000 att de pensionsskulder som intjänats från och med 2000 ska betalas ut till var och en av de anställda, som en så kallad individuell pension. Tidigare intjänade pensioner redovisas enligt lag som en ansvarsförbindelse.

Vid årsskiftet uppgick ansvarsförbindelsen till 151,6 (162,4) mkr. Den har således minskat med 10,8 mkr. Då det var en betydligt större minskning än normalt har vi vid kontakt med KPA Pension fått förklaringen att en stor del av minskningen beror på rättningar i deras system där bland annat redan avlidna personer legat kvar.

Enligt prognos från KPA Pension kommer ansvarsförbindelsen att minska med ytterligare 15 mkr fram till 2023.

Kommunen har idag inga medel specifikt avsatta för att täcka den ökade likviditetsbelastning som vi vet kommer. De tidigare placeringar vi haft har istället använts till att öka kapitalbasen i våra dotterbolag.

Enligt en statlig offentlig utredning som förespråkar ”en ändamålsenlig kommunal redovisning” föreslås bland annat att kommunerna övergår till fullfonderingsmodell vad gäller redovisning av sina pensionsförpliktelser eftersom denna ger en mer rättvisande och transparent redovisning av förpliktelserna.

I Orsa kommun har detta diskuterats under de senaste 15 åren då vi förutspått att en ändring av reglerna för hur vi ska redovisa pensionsförpliktelserna kommer. Vi hade dock trott att regeländringen skulle komma tidigare. Mycket kortfattat innebär en sådan regeländring att hela pensionsåtagandet kommer att redovisas som en skuld i balansräkningen. Detta betyder att gamla utbetalningar framgent kommer att minska skulden istället för som idag belasta resultaträkningen som en kostnad. Idag belastas resultaträkningen både av kostnader för intjänade pensioner och med kostnader för utbetalningar av redan intjänade pensioner. Med en regeländring blir därför resultatet högre än idag, men likviditetsmässigt blir det ingen skillnad.

Det sades först att det nya regelverket skulle gälla från och med 2018 eller eventuellt 2019. Idag är det dock oklart när och om det blir något nytt regelverk kring hur dessa pensionsförpliktelser ska redovisas.

Investeringar

Under året investerade vi för 28 mkr brutto. Av dessa avsåg 15 mkr investeringar i stadsnätet där vi samtidigt erhöll anslutningsavgifter om cirka 3 mkr. Netto hade vi alltså investeringsutgifter för stadsnätet på 12 mkr. Våra intäkter för ”uthyrd” fiber och förbindelsehyra master ökade med närmare 1 mkr under 2018 och närmar sig nu 3 mkr på årsbasis.

Under 2019 kommer vi sannolikt att passera 100 mkr i bruttoinvesteringar för stadsnätet och det tidigare projektet Bredband till byarna. Hittills har vi erhållit omkring 20 mkr i investeringsbidrag och anslutningsavgifter. Vid årsskiftet var 1 142 villor anslutna till stadsnätet vilket motsvarar en ökning med 306 stycken 2018.

De stora investeringarna i fastigheter och VA sker sedan ett antal år tillbaka i dotterbolagen, som tillsammans investerade 58 mkr under 2018.

Borgensåtaganden

Kommunens totala borgensåtaganden uppgick vid årsskiftet till 362 mkr vilket är en minskning med 27 mkr sedan 2017.

Av borgensåtagandena avser 95,0 mkr Orsa Vatten och Avfall AB, 108,6 mkr Orsabostäder AB och 145 mkr Orsa Lokaler AB. Under året har Orsa Vatten och Avfall AB utökat sina lån med 10 mkr samtidigt som Orsa Lokaler AB har amorterat 31,5 mkr på sina lån.

Inga borgensåtaganden har infriats under året.

Övrigt

Orsa kommun äger 35 procent i Oreälvens Kraft AB. Aktierna är bokförda till 18 tkr. Under flera år hade vi en nettoavkastning på 2–3 mkr per år på detta innehav. Sedan 2012 har dock avkastningen varit låg och under vissa år negativ. År 2018 hade vi en nettointäkt på 430 tkr, på grund av höga elpriser. Fortum som äger övriga 65 procent av aktierna har under året träffat kommunen vid ett par tillfällen för att diskutera kostnader och strategi vad gäller miljökrav som ställts på bolaget. Kraven gäller återställande av fiskvägar med mera. Även om det är för tidigt att uttala sig om de ekonomiska konsekvenserna är det sannolikt att det innebär betydande investeringar i bolaget samt att elproduktionen kommer att minska något.

Uppföljning av våra ekonomiska mål Ekonomiska mål 2017 och framåt

Kommunfullmäktige beslutade den 27 november 2016 att de ekonomiska målen ska gälla enligt de ekonomiska riktlinjer som beslutades vid samma tillfälle.

Beslut

De ekonomiska riktlinjerna i Orsa kommun ska grunda sig på god ekonomisk hushållning över tid. I riktlinjerna ingår även möjligheten att använda en resultatutjämningsreserv som kan användas för att täcka underskott vid en eventuell framtida lågkonjunktur.

Nedan följer en sammanfattning av de beslutade ekonomiska målen.

Kommunen

- *Årlig avsättning till resultatutjämningsreserv ska ske tills den uppgår till 15 mkr.*
Kommentar: Målet uppnåddes redan 2016.
- *Kommunens soliditet, inklusive samtliga pensionsåtaganden, ska varje år öka för perioden.*
Kommentar: Målet uppnått då kommunens soliditet inklusive samtliga pensionsåtaganden ökade med 5,4 procentenheter till 19,9 procent.
- *Kommunens resultat ska under perioden i genomsnitt uppgå till minst 1,5 procent av skatteintäkterna (med skatteintäkter avses summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning).*
Kommentar: Målet uppnått för 2018 och budget 2019 och plan 2020–2021 följer de ekonomiska riktlinjerna. År 2018 uppgick resultatet till 3,0 procent av skatteintäkterna.
- *Kommunen ska klara sina investeringar utan att ta upp nya lån.*
Kommentar: Målet uppnått då kommunen inte tagit upp några lån under året.

Bolagen

- *Orsabostäder AB:s direktavkastning (rörelseresultat före avskrivningar/fastigheternas värde) ska under perioden uppgå till minst 5 procent.*
Kommentar: Målet uppfyllt, nyckeltalet uppgår till knappt 11 procent.
- *Orsa Lokaler AB ska årligen ha ett resultat efter finansnetto om minst 4 procent av satsat kapital.*
Kommentar: Målet är uppnått. Det formuleras om under 2019 eftersom bolaget med hjälp av kommunen ökat aktiekapitalet med 35 mkr under 2018. Efter omformulering lyder målet: ”Resultatet efter finansiella poster ska uppgå till minst 500 tkr i genomsnitt över en period som sammanfaller med kommunens budget och planperiod.”
- *Orsa Vatten och Avfall AB ska över tid generera ett positivt resultat så att inte det egna kapitalet urholkas.*
Kommentar: För 2018 har bolaget endast uppnått målet genom att lösa upp obeskattade reserver med 1,9 mkr. Per årsskiftet har bolaget ett negativt fritt eget kapital om 0,4 mkr och de obeskattade reserverna uppgår till 2,3 mkr. Skulle de lösas upp i sin helhet uppgår det fritt eget kapital till 1,4 mkr. Målet får därmed anses uppfyllt.

Kommunernas framtida ekonomi

I sitt cirkulär om budgetförutsättningarna 2019–2022 (februari 2019) beskriver Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) att konjunkturen nu dämpas rejält och nu menar de att 2018 utgjorde toppen på högkonjunkturen. För ett år sedan sade man att högkonjunkturen når sin topp 2019. Även jämfört med den skatteprognos som presenterades så sent som i december 2018 är utvecklingen något nedreviderad åren 2019–2021.

Sammanfattningsvis gäller samma skrivning vi hade i föregående års årsredovisning, nämligen att egentligen är de nya prognoserna inga större överraskningar annat än att ”försämringen” kommer lite tidigare än de signalerade före senaste årsskiftet.

Tyvärr är det inte ovanligt att då prognoserna vänder åt ena eller andra hållet så har de en tendens att förstärkas över tid. SKL förutspår vidare att år 2020 får vi den svagaste reala utvecklingen av skatteunderlaget på 16 år.

Man nämner också att allt högre avsättningar för förmånsbestämda pensioner innebär ökade pen-

sionskostnader framöver, vilket är något vi redan känt av under 2018.

Ökade behov kopplade till demografiförändringen med fler barn och unga samt äldre är också känt sedan tidigare. I Orsa är det främst bland de äldre vi ser en stor ökning de kommande åren medan de yngre minskat under flera år.

Hur ser det då ut för Orsa kommun?

SKL:s bedömning av den framtida utvecklingen av ekonomin gäller förstås också Orsa.

Kommunen står dock nu inför mycket stora investeringsbehov under ett antal år framöver. Eftersom fastigheterna och VA-verksamheten ligger i dotterbolagen är det främst där investeringarna kommer att ske, men det kommer att påverka kommunen i form av ökade hyror med mera.

I Orsa kommun har vi under några år fått betydande intäkter från Migrationsverket och staten i olika former. Under 2018 minskade bidragen och minskningen kommer att fortsätta. Då gäller det att vi också kan minska kostnadskostymen i samma takt som intäkterna minskar, vilket kommer att bli en stor utmaning inte minst efter vad som beskrivits ovan om ökade hyror, pensionskostnader med mera.

Vi har nu haft några år med mycket goda resultat i kommunen. Vi har därför kunnat ”spara i ladorna” inför kommande stora investeringsbehov som vi står inför.

Vid jämförelse med andra kommuner ser vi att de intäkter vi fått under senare år relaterade till den stora gruppen nyanlända bidragit till de senare årens goda resultat. När nu intäkterna sjunker, eller tas bort är risken att kommunens resultat även sjunker mer än i andra kommuner.

Kommunen kommer i maj 2019 att svara på en remiss avseende en utredning om ett nytt kostnadsutjämningsystem ”Lite mer lika”. Direktiven till utredningen har bland annat varit att den ska överväga om större samhällsförändringar fångas upp av nuvarande system samt analysera om det finns möjligheter att förenkla utjämnningen. Om förslaget går igenom i sin nuvarande form kommer det att gynna Orsa kommun. Det är fortfarande oklart om ett förändrat kostnadsutjämningsystem hinner vara på plats år 2020 eller får vänta till år 2021.

Målredovisning

Symbolförklaring

- Målet uppnått.
- Målet delvis uppnått.
- ▲ Målet ej uppnått.
- Målet ej mätt under perioden/resultat ej tillgängligt.

Tillväxt

Kommunens verksamheter ska skapa förutsättningar för en positiv utveckling. Vi ska arbeta för en god kompetensförsörjning både inom offentlig sektor och för det privata näringslivet. Genom nytänkande och ett gott värdskap ska vi göra Orsa till en attraktiv turist- och bostadsort.

Orsa ska ha en tilltalande offentlig miljö och en väl fungerande infrastruktur. Orsa ska vara en pålitlig samarbetspartner och bidra till utvecklingen av regionen.

Ekonomi

Våra verksamheter ska bedrivas ändamålsenligt och kostnadseffektivt och ge möjlighet till satsningar i framtiden.

Investeringar ska vara välplanerade och väl motiverade.

Budgeten ska vara realistisk och ingå i verksamhetsplanen.

Medarbetare

Ledarskapet på alla nivåer ska vara tydligt och lyhört. Våra medarbetare ska känna till vad som förväntas av dem.

Medarbetarna är vår viktigaste resurs och ska bidra till att utveckla verksamheten. För det krävs möjlighet till kompetensutveckling och delaktighet.

Livskvalitet och samhällsservice

Kommunens verksamheter ska verka för att människor ska känna sig trygga med alla våra verksamheter men särskilt viktigt är att vård, omsorg samt utbildning håller en hög kvalitet och visar goda resultat. Vi ska även arbeta för ett samhälle med ett mångsidigt kultur- och föreningsliv. Medborgarna ska känna att de kan delta i Orsas utveckling.

Orsas varierande natur – från vildmark till kulturbygd – är viktig för vår livskvalitet. Vi ska arbeta hälsofrämjande med hållbar utveckling för att skapa förutsättningar för ett jämlikt Orsa där alla känner sig välkomna.

Tillväxt

●	Kommunövergripande mål – Topp 100 skola Samhälle – Kommunens service till företagen ska vara minst 3,1 i mätningen 2018
●	Kommunövergripande mål – Över 7 000 invånare år 2020 Samhälle – Andelen öppet arbetslösa i åldern 18–24 år uppgår till högst 10 procent i medelvärde för 2018
■	Kommunövergripande mål – Topp 100 näringsliv Stadsbyggnad – Aktuell översiktsplan
■	Stadsbyggnad – Prioritera för att Orsa ska vara en attraktiv boende- och turistort
■	Stadsbyggnad – Förbättra och utveckla dialogarbetet med näringslivet

Topp 100 skola – Sveriges Kommuner och Landstings (SKL:s) skolplaceringar och övriga statistik i Kolada bygger på felaktigt inrapporterad statistik från Orsa kommun i oktober 2018. Den nationella statistiken är därför inte tillämplig i år. Vi ser därför noga över våra rutiner och kvalitetsgranskar statistik som lämnas framgent för att undvika liknande fel.

Kommunens service till företagen – Ligger i årets mätning på 3,1 som också var målsättningen.

Över 7 000 invånare – Orsa har vid årsskiftet 6 895 invånare, vilket är en marginell ökning från fjolåret med 8 personer. Målet bedöms vid utgången av 2020.

Ungdomsarbetslöshet – För 2018 som helhet ligger ungdomsarbetslösheten på 10 procent, vilket är en minskning med 6,9 procent jämfört med år 2017. Arbetslösheten i gruppen har minskat och var i oktober 8,6 procent. Framgångsfaktorer är löpande samarbete mellan individ- och familjeomsorgen (IFO), arbetsmarknadsenheten (AME) och inte-

gration med uppföljning och en bra samverkan med arbetsförmedlingen. Samarbetet med IFO är viktigt för att snabbt komma igång med åtgärder och där sker dialog med IFO. Arbetsmarknaden är stark. De kontinuerliga företagsbesöken förenklar samverkan med näringslivet och möjligheter till matchning. Även i detta sammanhang är näringslivsstrategin viktig eftersom en bra samverkan med näringslivet på orten ger bra förutsättningar för unga att få arbete.

Topp 100 näringsliv – För att nå målet topp 100 har näringslivskontoret under året fokuserat på kommunikation och dialog med aktiviteter som företagsfrukostar, företagsbesök, företagsstafett, aktuella upphandlingar med mera. Under våren 2018 arrangerades även en lyckad företagarevecka. Resultatet är tydligt, plus 49 placeringar i Svenskt Näringslivs ranking till placering 206 samt en rejäl ökning på frågan om kommunikation och attityder. Målet bedöms vid utgången av år 2020.

Aktuell översiktsplan – Tidsplanen för översiktsplan är förskjuten, handlingarna är färdigställda och utställningen är påbörjad i januari 2019. Målet är delvis uppnått.

Prioritera för att Orsa ska vara en attraktiv boende- och turistort – De planerade aktiviteterna att medverka vid kommunstyrelsens Plan-KS minst två gånger per år och vid behov initiera planläggning, samt att senast två månader efter beställning ha upprättat avtal och presenterat tidsplan för planarbetet för beställaren är genomförda. Ambitionen med att resterande del av detaljplanen för Styversbacken skulle vara påbörjad och samråds-skedet genomfört under 2018 hanns dock ej med då vi var för få planarkitekter. Målet är delvis uppnått.

Förbättra dialogen med näringslivet – Stadsbyggnad har under året medverkat vid ett av två planerade frukostmöten med näringslivet. Målet är delvis uppnått.

Ekonomi

- Kommunövergripande mål – Kommunens resultat ska vara minst 1,5 procent av skatteintäkterna
- Omsorg – Hemmaplanslösningar – Fem familjehem ska rekryteras
- Strategiutskottet – Ett ledningssystem via intranätet ska vara klart
- Omsorg – Minska placeringsdygn för område vuxna med 25 procent
- Kommunövergripande – Max 2 procents avvikelser mellan prognos vid delårsbokslut och utfallet vid årsbokslutet

Minst 1,5 procent – Kommunfullmäktige har fastställt att det ekonomiska resultatet under perioden 2018–2022 ska uppgå till minst 1,5 procent av skatteintäkterna. Målet är uppnått.

Hemmaplanslösningar – Vi har rekryterat fem nya familjehem under 2018. Den enskilt största orsaken till detta är att vi rekryterat en familjehemssekreterare som kunnat jobba med dessa frågor. Den här satsningen på hemmaplanslösningar, istället för placeringar på konsulentstödda familjehem eller andra placeringar på annan ort, har inneburit ett lyft för de berörda barnen. Det har även medfört en substantiell skillnad i kostnader, så utöver att det blivit bättre för barnen har satsningen finansierat sig själv.

Ledningssystem – Under hösten har kommunens ledningsgrupp arbetat med att definiera kommunens ledningssystem. Vi har gjort en omvärldsanalys och tagit fram ett förslag på vilka styrdokument som ingår och hur de ska förhålla sig till varandra. Arbetet sammanställs i början av 2019 för att sedan tas till beslut. Vi väljer ordet styrmodell för kommunens ledningssystem. Det hjälper oss att vara tydligare med vad som styr oss och hur vi styr Orsa kommun. När styrmodellen är klar kommer en viktig implementeringsfas att ta vid. Som ett ytterligare led i detta arbetar en dokumenthanteringsgrupp för att säkra våra dokument gällande till exempel vilka definitioner som används och vilket innehåll som bör finnas i våra styrdokument. Målet är delvis uppnått.

Minska placeringsdygn vuxna – Målet har varit att inom område vuxna minska antalet placeringsmånader med 25 procent. Det har vi uppnått med råge, antalet placeringsmånader har till och med halverats. Förklaringen kan förstås till viss del vara lite tur i inflödet (det styr vi inte helt över). Men till viss del är det förmodligen ett resultat av att vi nu har satsat på hemmaplanslösningar genom en ny handläggare och ny alkohol- och drogterapeut som tillsammans kunnat jobba med en egen öppenvårdsbehandling i Orsa.

Prognossäkerhet – Orsa klarar målet att göra säkra prognoser över budgetutfallet. Avvikelsen mellan prognosen vid delårsbokslut och resultat vid helårsbokslut är 1,7 procent, alltså 0,3 procentenheter lägre än de accepterade 2 procenten.

Livskvalitet och samhällsservice

●	Miljö – Miljönämnden tar ansvar för att tillsammans med verksamhetsutövare, medborgare och kommunernas förvaltningar skapa ett bättre samhälle genom att minska mängden avfall
●	Miljö – Miljönämnden planerar och utför kontroll och tillsyn med fokus på de största hälso- och miljöriskerna
■	Miljö – Miljönämnden arbetar med information, rådgivning och dialog för att skapa förtroende hos verksamhetsutövare, medborgare och kommunens förvaltningar
■	Lärande – Ökad trygghet och ökad studiero
—	Samhälle – Ungas drivkraft är en naturlig del i samhällsutvecklingen genom att förbättra nöjdheten med 10 procent jämfört med föregående mätning
▲	Omsorg – Minska fallolyckorna med 50 procent
■	Omsorg – Minska läkemedelsavvikelserna med 50 procent
▲	Lärande – Öka läsförståelsen
●	Strategiutskottet – Uppleva hög service från Orsa kommun – nöjd-medborgar-index minst 52 procent
▲	Strategiutskottet – Index för bemötande och tillgänglighet internt och externt
—	Kommunövergripande mål – Arbeta med digitaliseringen och minst 50 e-tjänster 2020
■	Stadsbyggnad – Vi ska erbjuda våra uppdragsgivare tjänster av hög kvalitet
●	Stadsbyggnad – Strategisk planering för ett hållbart samhälle
●	Stadsbyggnad – Upprätta tillsynsplan

Minska mängden avfall – Under året har vi genomfört den planerade tillsynen med inriktning på avfall. Vi har tittat på hur man hanterar och tar hand om avfall på bland annat motorbanor, förbränningsanläggningar, fordonsservice, jordbruk, skolor och förskolor. Företagen är bra på att sortera ut sitt farliga avfall men det finns utvecklingsmöjligheter när det gäller utsortering av plastförpackningar och övrigt plastavfall. Bedömningen är att vi har nått målet.

Kontroll och tillsyn på störst risk – När vi planerat och prioriterat 2018 års verksamhet har vi gjort det utifrån de största riskerna för miljö och hälsa. Under året har vi inom miljöbalkens område haft fokus på bland annat energitillsyn, miljögifter, förorenade områden, enskilda avlopp samt hälso-skyddstillsyn.

Inom livsmedel har Livsmedelsverket bedömt inom vilka områden de största riskerna finns för människors hälsa och har satt operativa mål kring det. Miljönämnden har under året haft fokus på att genomföra kontroller som leder till att nå de nationella operativa målen.

Resultatet från 2018 års verksamhet blev att cirka 90 procent av alla objekt både inom miljöbalken och livsmedel fick tillsyn och kontroll, vilket är ett mycket bra resultat sett utifrån tidigare år. Bedömningen är att vi uppfyllt målet.

Öka förtroendet genom information och rådgivning – Under 2018 har miljöförvaltningen ordnat mässor, deltagit i företagsfrukostar och informerat via Facebook och webbplats för att nå ut med information och ge råd till både privatpersoner och företag. Våra skrivelser och beslut ska vara både rättssäkra och lättförståeliga och detta har vi arbetat med. Vi har även aktivt arbetat med att förbättra och utveckla tillsynen och kontrollen.

Inom livsmedel har vi gjort en del åtgärder, bland annat ny inspektionsrapport, som förhoppningsvis påverkar nöjd-kund-index (NKI) i rätt riktning. Resultatet från 2018 års insiktsmätning är ännu inte klar utan redovisas under våren 2019. Många insatser har gjorts för att nå målen men vi når inte målsättningen i samtliga mått, och bedömer målet som delvis uppnått.

Trygghet och studiero – Studieron på lektionerna har gått upp från 61 procent till 67 procent. Tryggheten ligger kvar på 87 procent. För att få upp studieron ännu mer på lektionerna arbetar Orsaskolan i år med samtlig personal i *lärlag* kring frågan hur skolans pedagoger kan arbeta annorlunda för att öka studieron.

Ungas drivkraft är en naturlig del i samhällsutvecklingen genom att förbättra nöjdheten med 10 procent jämfört med föregående mätning – Vi fortsätter erbjuda feriepraktik för att ge skolungdomar meningsfull sysselsättning, inkomst och en första inblick i arbetslivet. Skolorna blev inbjudna till Företagsmässan i april. Det arbete som sker på Ungdomens hus syftar långsiktigt till att ge ungdomar aktivitet och meningsfullhet, uppsökande verksamhet sker på skolorna för ökad delaktighet med positivt resultat. En ungdomsdemokratidag anordnades i november och samverkan har påbörjats mellan ungdomsstrateg och skolans elevråd. Målet är otydligt formulerat och det är omöjligt att säga om vi har nått målet då det finns många olika mått gällande nöjdhet i Lupp-undersökningen, och det saknas uppgifter om vilka mått som avses.

Omsorg, fallolyckor – På området patientsäkerhet har målet varit att halvera antalet fallavvikelser. Det har vi misslyckats med helt och hållet, istället för en minskning med 50 procent har vi fått en ökning med cirka 40 procent. Det finns inte en enkel förklaring till denna utveckling, det är flera orsaker som samverkat till detta resultat. Den genomgående röda tråden är dock att vi inte lyckats arbeta målmedvetet och konkret med detta mål, frågan har helt enkelt inte fått det fokus den borde ha haft. Det kan kort konstateras att liknande riskerar hända när det systematiska kvalitetsarbetet brister – och mycket riktigt är det här en av frågeställningarna som kommer att leva vidare under 2019 då vi behöver komma till rätta med just vårt ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Denna bistra trend måste helt enkelt brytas.

Omsorg, läkemedelsavvikelser – På området patientsäkerhet har målet för en god och säker omsorg bland annat varit att halvera antalet läkemedelsavvikelser. Det har vi inte lyckats med helt och hållet, men här har vi bättre än vad gäller fallavvikelser i vart fall lyckats åstadkomma ett trendbrott. Vi kan se en tydlig minskning, om än inte i den omfattning som målet varit satt efter. Den tydliga förbättringen beror huvudsakligen på två orsaker. För det första har vi börjat använda oss av digital välfärdsteknik – digitala signeringslistor – på detta område. För det andra har vi tagit ett omtag kring vår egen interna delegeringsutbildning, vi

har nu en ny plan som omfattar all personal och kommer att fortsätta löpande framöver. Sammantaget bedöms därför detta mål vara delvis uppfyllt.

Lärande, ökad läsförståelse – På de nationella proven under våren 2018 gick resultaten i läsförståelse ner från 88,5 procent till 85 procent. Vid en analys av resultaten förklaras nedgången i att årskurs 6 och 9 hade många elever med annat modersmål än svenska samt fler barn med koncentrationssvårigheter än tidigare. Förhoppningen var att resultaten i läsförståelse skulle gå upp eftersom alla pedagoger gått igenom Skolverkets satsning Läslyftet. Vid en utvärdering av Läslyftet angav lärarna att de fått goda kunskaper med sig och att resultaten på 85 procent hade blivit sämre om vi inte gjort satsningen på Läslyftet. Läsförståelsen grundläggs tidigt i livet och Orsas förskolor arbetar med grundläggande läsinlärning (Bornholmsmodellen) med de äldsta barnen vilket även fortsätter i skolan. De elever som i tester i årskurs 2 visar att de inte knäckt läskoden får individuell träning med en metod som heter Wendick.

Nöjd-medborgar-index – Under 2018 har vi påbörjat ett arbete med Statistiska Centralbyråns (SCB:s) medborgarundersökning där vi får reda på hur medborgarna upplever den service som kommunen ger. Följande områden får vi information om:

- kommunen som en plats att bo och leva på
- kommunens verksamheter
- medborgarnas inflytande i sin kommun.

Totalt 800 enkäter har skickats ut till medborgare mellan 18 och 84 år och vi har fått bra svarsfrekvens. Utrednings- och utvecklingsgruppen leder och fördelar arbetet med enkätsvaren. Det kommer att genomföras analyser tillsammans med berörda verksamheter och handlingsplaner med förbättringsåtgärder tas fram. Avseende 2018 fick Orsa ett NMI på 55 vilket är strax under riksnittet på 56. Målet anses därmed uppnått.

Strategiutskottet – Index för bemötande och tillgänglighet internt och externt – Ingen mätning av tillgänglighet och bemötande internt har gjorts under detta år. För att se hur bemötandet och tillgängligheten externt ser ut använder vi oss av en delmätning inom Kommunens kvalitet i korthet (KKiK). Mätningen visar att vi har ett mycket trevligt bemötande och att växeln svarar snabbt. Dock är väntetiden längre för samtal som behöver kopplas till handläggare. Kvaliteten på svaren kan öka genom större tydlighet gentemot kund. Sett till kommunikation genom e-post behöver processen snabbas upp. Vi ligger på tredje sämsta plats i landet gällande svarstider på e-post. En handlingsplan skapas som innehåller en arbetsgång där analys och förbättringsarbete ingår för hela den kommunala organisationen. Målet bedöms ej uppnått.

Digitalisering – Inom målområde livskvalitet finns målet att digitalisera verksamheten och utveckla antalet e-tjänster. Orsa kommun behöver samla sitt arbete kring digitalisering generellt. En inventering av kunskaper och behov rörande e-tjänster behöver göras inom alla verksamheter

för att kunna ha en tydlig digital vision. Samarbetet med MOA måste förtydligas och utvecklas. Vi arbetar tillsammans med Mora och Älvdalen och tillsammans i hela Dalarna för att införa fler e-tjänster. Flera e-tjänster är på väg att etableras och flera utreds. Upphandling av e-arkiv genomförs tillsammans med övriga dalakommuner. Digitaliserad ärendehanteringsprocess och Ipads är införda i samtliga utskott samt kommunstyrelsen. I dagsläget är vi långt ifrån målet om 50 e-tjänster, men målet bedöms först 2020.

Vi ska erbjuda våra uppdragsgivare tjänster av hög kvalitet – Målen avseende 10-veckorsgränsen ej uppfyllda för bygglovs- och anmälningsärenden. Ny lagstiftning ställer krav på snabb handläggning och snabb expediering av beslut. För att uppfylla målen görs personalförstärkningar. I övrigt är målen i stort sett uppfyllda sånär som på planmallar i Public 360. Detta har endast en marginell påverkan på förvaltningens planarbete. Målet bedöms delvis uppfyllt.

Strategisk planering för ett hållbart samhälle – Vi bör planera för ett hållbart samhälle och hållbarhetsfrågor ska särskilt beskrivas i planarbetet. Förvaltningen ska kontinuerligt arbeta med gestaltungsfrågor vid planarbete och bygglovs-hantering. Vid planering av offentliga miljöer ska trygghetsaspekten särskilt beskrivas. Samtliga delar genomförs och målet bedöms uppfyllt.

Upprätta tillsynsplan – Tillsynsplan finns, revideras och behovsinventering görs under 2019, målet bedöms uppfyllt.

Medarbetare

●	Lärande – Kvalitetsarbetet ska kännas angeläget
■	Strategiutskottet – Samverkansavtal med alla fackförbund
▲	Omsorg – Alla tjänster ska vara tillsatta
▲	Strategiutskottet – Ohälsotalet max 5,5 procent
■	Kommunövergripande mål – Attraktiv arbetsplats
■	Strategiutskottet – Nöjd-medarbetar-index 75 procent
■	Strategiutskottet – Medarbetarenkät område organisation, indextal minst 60
●	Stadsbyggnad – En god kompetensförsörjning och en god arbetsmiljö

Lärande – Kvalitetsarbetet ska kännas angeläget – Lärlag är infört på samtliga skolor och förskolor. I juni 2018 utvärderades huruvida lärarna upplevde att lärlagen lett till att kvalitetsarbetet ansågs som angeläget samt är en bra modell för organisatoriskt lärande och kvalitetsutveckling. Totalt 9 av 10 lärare angav att de tyckte det. Därför fortsätter vi med de så kallade lärlagen även under 2019.

Samverkansavtal – Arbetet med att upprätta ett nytt lokalt samverkansavtal utifrån det centrala samverkansavtalet SAM 17 pågår men är inte klart. Tillsvidare har vi kvar ett tidigare lokalt samverkansavtal som vi följer. Kommunal, som har sagt upp det lokala samverkansavtalet, deltar i avvaktan på ett nytt avtal i kommunens samverkan på samma villkor som övriga fackförbund.

Alla tjänster tillsatta inom omsorgen – Omsorgen har under en längre tid haft problem med vakanta tjänster inom vissa bristyrken. Det har i första hand handlat om socialsekreterare, sjuksköterskor, sjukgymnaster och arbetsterapeuter. För flera av dessa vakanser har det tagits in konsulter för att kunna fullgöra de uppdrag vi är ålagda att

göra. Vid utgången av 2018 finns det fortfarande fem vakanser: tre socialsekreterare, en sjukgymnast och en arbetsterapeut. Målet är ej uppfyllt, men det som ändå är något glädjande är dels att samtliga sjukskötersketjänster numera är tillsatta, dels att två socialsekreterare har rekryterats (med start i februari 2019).

Ohälsotalet ligger kvar på 6,7 procent för 2018 och målet på högst 5,5 procent är därför inte uppnått. Värt att notera är att var tredje anställd är heltidsfrisk och helt saknar sjukfrånvaro under 2018.

Attraktiv arbetsplats, medarbetarindex, organisationsindex – Planen var att 2018 åter genomföra en likadan medarbetarenkät som 2016, med målet att nå högre totalindex och framför allt ett högre index när det gäller förtroende för kommunens organisation. I slutet av 2017 kom vi så i kontakt med professor Stefan Tengblads forskning kring engagerat medarbetarskap och det väckte vårt intresse och insikt i att det inte är personalens nöjdhet vi ska mäta och uppmuntra, utan deras engagemang. Engagemang hos medarbetare leder till bättre kvalitet i arbetet och bättre service till våra kommuninvånare. De centrala begreppen i engagerat medarbetarskap är tillit och ansvar. Under året har vi haft ämnet medarbetarskap på agendan på de flesta av kommunens chefsmöten för att förmedla kunskap och förståelse för detta förhållningssätt. I december 2018 genomfördes en annan typ av medarbetarundersökning som tydligare mäter individens egna ansvar för sina arbetsuppgifter, arbetskamrater och arbetsgivare. Index blev här 71 jämfört med 70 som är snittet. Målet går ej att mäta då mätmetoden ändrats.

God kompetensförsörjning och god arbetsmiljö – Förvaltningen har haft åtta sommarpraktikanter för att väcka intresse för arbetsplatsen. Arbetsmiljön är i stort sett god, utifrån resultat av arbetsmiljöenkät genomförd vintern 2017/2018.

Personalredovisning

Arbetskraft

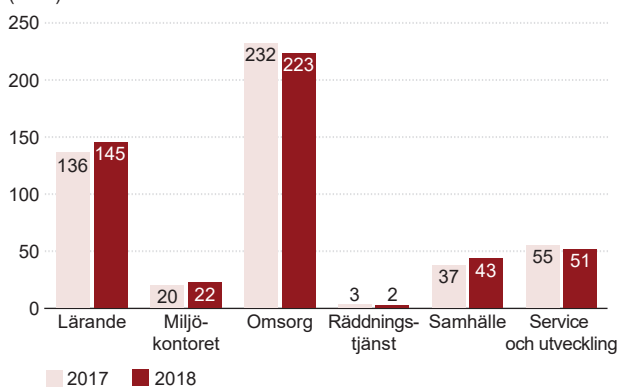
Tillsvidareanställda

Antalet tillsvidareanställda i Orsa kommun den 31 december 2018 var 485 personer.

Det innebär ingen större förändring från 2017 då antalet var 483.

Tillsvidareanställda

(antal)

Total arbetskraft och genomsnittlig sysselsättningsgrad

Den totala arbetskraften har minskat från 533,5 årsarbetare till 528,9, det vill säga 4,6 årsarbetare.

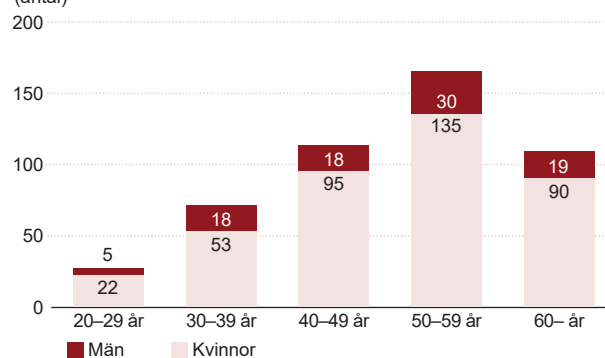
Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för samtliga tillsvidareanställda har ökat från 88 procent för 2017 till 90 procent 2018.

Medelålder och åldersfördelning

Medelåldern för tillsvidareanställda i kommunen är drygt 49 år för kvinnor och knappt 48 år för män. Totalt är genomsnittsåldern 49 år. Det fanns per den 31 december 2018 totalt 109 tillsvidareanställda som fyllt 60 år, vilket motsvarar drygt 22 procent. Året innan var antalet 132, eller drygt 27 procent. Andelen anställda över 60 år har således minskat med 5 procentenheter.

Åldersfördelning månadsavlönade

(antal)

Könsfördelning

Andelen tillsvidareanställda män har minskat något, från 20,1 procent 2017 till 18,6 procent 2018.

Bland våra vikarier är dock andelen män lite högre, 26,3 procent.

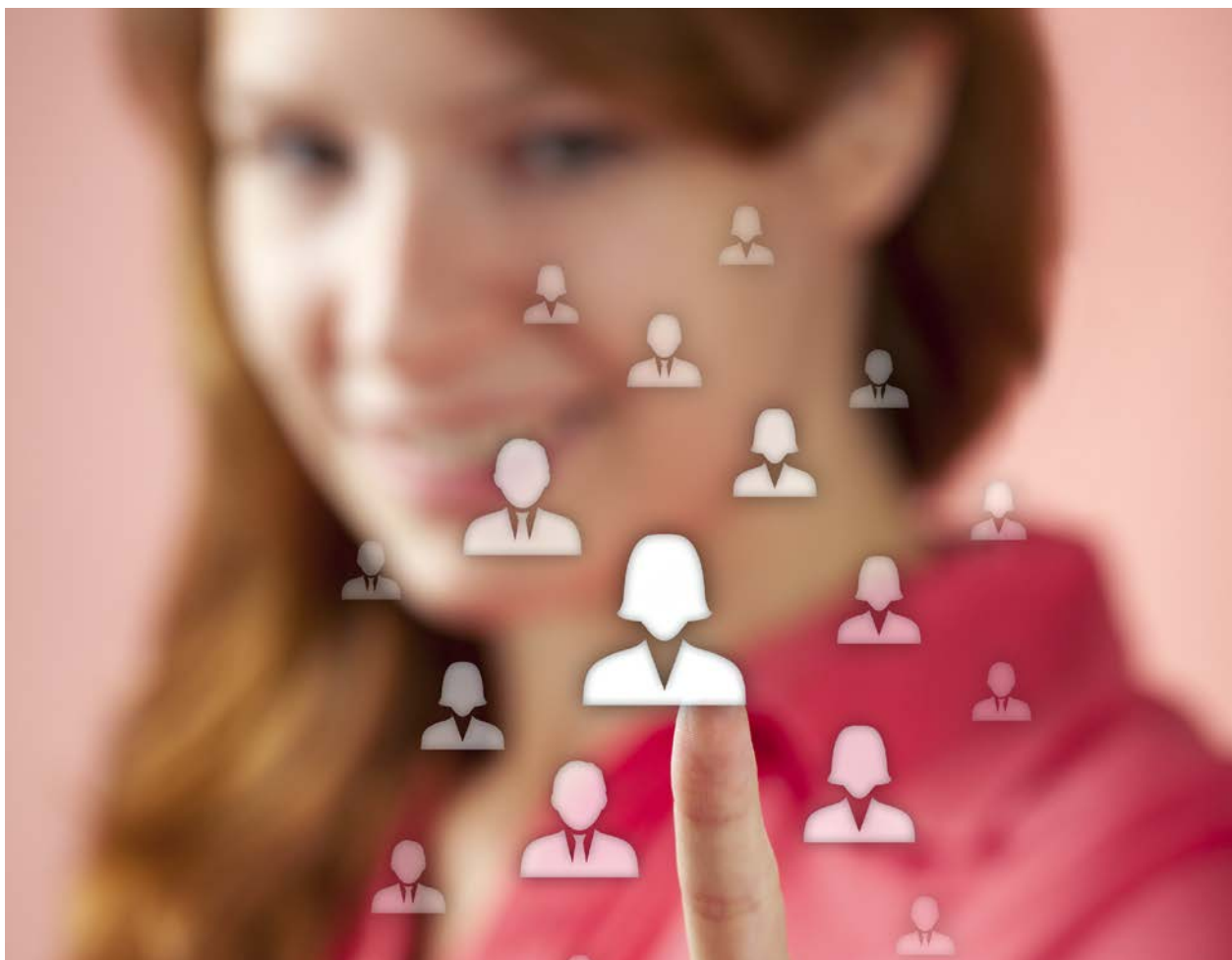
Medellön (kr)

År	Kvinnor	Män
2018	29 343	31 106
2017	28 786	29 853
2016	27 814	29 777

Lön och personalkostnader

Den genomsnittliga lönen för månadsavlönade i Orsa kommun är 29 675 kronor, en ökning med 2,51 procent jämfört med förra året.

Personalkostnaden inklusive förtroendevaldas arvoden utgör den största delen av kommunens kostnader. År 2018 uppgick de till 58 procent av verksamhetens kostnader eller 286 mkr (275 mkr 2017). Av dessa utgjorde 205 mkr lön (199 mkr 2017).

Avgångar – pension, egen begäran

Totalt 60 personer avslutade sin anställning på Orsa kommun 2018. Något lägre än 2017 års nivå då 64 slutade. De flesta, 34 personer, slutade på egen begäran, medan 20 personer gick i pension.

Totalt 5 personer som arbetade på boendet för ensamkommande tvingades lämna sin anställning på grund av arbetsbrist. Räddningstjänsten överfördes vid årsskiftet till Brandkåren Norra Dalarna och en anställd följde med vid verksamhetsövergången.

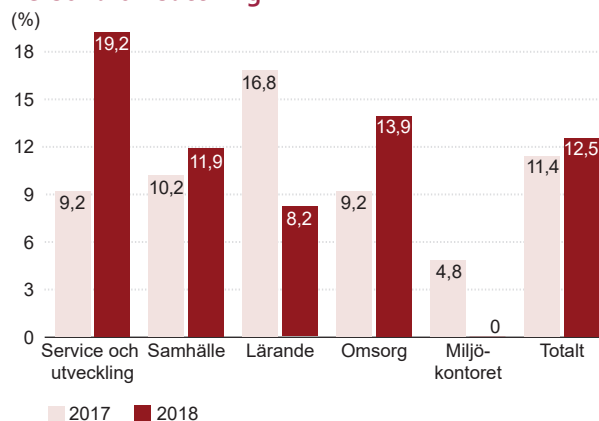
Utbetalda pensioner inklusive löneskatt för de som gick i pension uppgick till 9,2 mkr. Utbetalningarna avsåg ålderspension, intjänad pensionsrätt per den 31 december 1997, sjukpension och efterlevandepension.

Kommunens pensionskostnader för anställda bokfördes till cirka 27,7 mkr. År 2017 var kostnaden 21,6 mkr. Pensionskostnaden för 2018 var tillfälligt på en hög nivå på grund av justeringar i KPA:s kostnadsberäkningar. Kostnaden beräknas ligga på en

lägre nivå under några år framöver för att år 2023 uppgå till 28,5 mkr inklusive löneskatt.

Personalomsättningen i kommunen låg under 2018 på totalt 12,51 procent, en liten ökning jämfört med 2017 då den låg på 11,35 procent. Högst var omsättningen på service och utveckling med 19,2 procent.

Personalomsättning

Ohälsotal

Ohälsotal är ett nyckeltal som beskriver andelen sjukskriven tid av disponibel arbetstid.

Ohälsotalet var 6,7 procent och innebär ingen förändring jämfört med 2017. Det är i nivå med våra omkringliggande kommuner och under snittet för Dalarnas kommuner (7,4 procent).

Drygt var tredje anställd var heltidsfrisk under 2018, det vill säga saknade helt sjukfrånvaro.

Ohälsotal, fördelat på kön

(%)	2018	2017	2016
Kvinnor	7,3	7,3	6,4
Män	4,9	4,5	3,7
Totalt	6,7	6,7	5,9

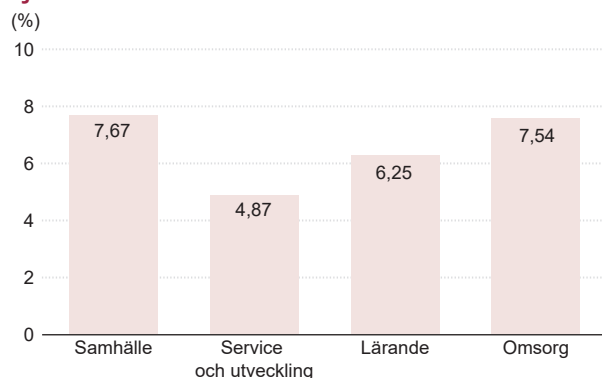
Ohälsotal, fördelat på ålder

(%)	2018	2017	2016
0–29 år	5,9	4,8	4,5
30–49 år	7,0	7,1	5,9
50–99 år	6,7	6,7	6
Totalt	6,7	6,7	5,9

Varav långtidssjukfrånvaro

(%)	2018	2017	2016
> 60 dagar	39,1	41,7	57

Sjukfrånvaro

Sammanfattning

Antalet anställda och årsarbetare har minskat något, vilket bland annat är en följd av att boendet för ensamkommande har stängts. Löneökningarna låg på drygt 2,5 procent. Personalomsättningen har ökat marginellt med en procentenhet. Ohälsotalet ligger fortsatt på 6,7 procent.

Andelen av personalen som är över 60 år har minskat från 27 till 22 procent.

Personalenhetens arbete

Vi har under året påbörjat arbetet med att införa förhållningssättet ”Engagerat medarbetarskap” enligt professor Stefan Tengblads teori om att engagerade, ansvarstagande medarbetare tillsammans med tillitsfulla, ansvarsfulla chefer leder till verksamhetsutveckling och attraktivt arbetsgivarskap. I december gjorde vi vår första mätning genom medarbetarundersökningen LedMed.

Att bli mer attraktiva som arbetsgivare är ett måste då det blir allt svårare att hitta kompetent arbetskraft till lediga tjänster i kommunen.

Under året har vi genomfört arbetsmiljöutbildning för alla chefer och skyddsombud. Vi har också haft utbildning i rekrytering och genomgång av vårt nya rekryteringsverktyg Varbi.

En digital chefshandbok har införts för att det ska vara lättare för kommunens chefer att hitta information och stöd i personalrelaterade frågor. Projektet *Heltid som norm* startade i februari och en projektledare anställdes på 50 procent. Syftet med projektet är att hitta kostnadseffektiva möjligheter att kunna erbjuda samtlig personal inom Kommunals avtalsområde arbete på heltid.

Kommunfullmäktige

Ordförande: Anne-Marie Fröjdh (C)

1:e vice ordförande: Bernt Westerhagen (C)

2:e vice ordförande: Marie Olsson (S)

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ. Kommunfullmäktige har 31 ledamöter som utses i allmänna val. Fullmäktiges mandatperiod är fyra år. Mandatfördelningen i Orsas kommunfullmäktige är 13 (Centerpartiet), 8 (Socialdemokraterna), 3 (Sverigedemokraterna), 2 (Vänsterpartiet), 2 (Moderaterna), 2 (Kristdemokraterna) och 1 (Miljöpartiet). Majoriteten utgörs av Centerpartiet, Miljöpartiet och Kristdemokraterna.

Kommunfullmäktige hade sju sammanträden under verksamhetsåret. Fullmäktige behandlade och beslutade om 116 ärenden. Till exempel antogs näringslivsstrategin avseende perioden 2018–2020. Ett reglemente för internkontroll antogs i november, och i inledningen av 2019 antogs själva internkontrollplanen avseende 2019. Avseende kosthanteringen i Orsa kommun beslutades att det ska vara tillagad varm lunch i skolan och inom omsorgen ska det vara en kall huvudkomponent, det innebär att maten levereras kall och värms upp vid servering. Beslutet gör att kostenheten bättre kan möta omsorgens behov, upplevelsen för brukaren förbättras samtidigt som man uppnår en bättre arbetsmiljö och bättre kan leva upp till livsmedelskraven.

Kommunfullmäktige har godkänt att ett föravtal om investeringar av överföringsledning VA till Grönklitt sluts mellan parterna Orsa Vatten och Avfall AB och Grönklittsgruppen. Beslut om justering av VA-taxan samt slamtaxan är fattat under året. Beslut fattades också om att utöka aktiekapitalet i både Orsa Vatten och Avfall AB och Orsa Lokaler AB.

Kommunfullmäktige beslutade i mars att ingå som medlem i Dalarnas kommunförbund som bildades vid årsskiftet 2018/2019. Dalarnas kommunförbunds uppdrag är att skapa ett strukturerat samarbete mellan kommunerna och den nya länsregionen, Region Dalarna, och på så sätt säkra det kommunala inflytandet i det regionala utvecklingsarbetet.

Fullmäktige ställde sig bakom revisorernas anmärkning mot miljönämnden för bristande styrning, ledning och kontroll. Fullmäktige ställde sig också bakom revisorernas kritik mot kommunstyrelsen för att inte haft tillräcklig uppsikt över miljönämnden.

Totalt tio motioner har besvarats under året, exempelvis en motion om ökat föreningsbidrag. I motionen föreslogs att föreningsbidraget skulle höjas vilket redan var gjort för 2018. En motion gällande anläggandet av en skateboardpark bifölls och möjligheter ska ses över inom ramen för den översyn som görs av allmänna ytor i centrala Orsa. Åtta medborgarförslag har besvarats under 2018. Två exempel på medborgarförslag som bifölls är anläggandet av en veranda på Lillåhem samt förslag på öppettider under lördagar på kulturhuset. Ett medborgarförslag gällande en anslagstavla vid kaffestugan/saluhallen lämnas utan bifall då kommunen mer och mer går över till digitala kanaler för sin informationsspridning.

Under 2018 har tre lokala föreningar bjudits in till fullmäktiges sammanträden för att informera om sin verksamhet. Syftet är ett informationsutbyte mellan fullmäktige och föreningarna och att öka kännedomen om föreningslivet i Orsa. Föreningar som gästade fullmäktige var CCC Ungdom, Ovensiljans Sportklubb samt Orsa Ridklubb.

Ekonomisk översikt

Driftredovisning

Verksamhet (tkr)	2018			2017	2016
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Kommunfullmäktige	313	425	112	325	402
Kommunalt partistöd	336	336	0	336	336
Revision	680	750	70	663	655
Valnämnd	79	200	121	3	1
Överförmyndare	469	584	115	738	485
God man och förvaltare	681	410	-271	371	430
Summa	2 558	2 705	147	2 436	2 310
Budgetavvikelse				144	-145

Resultatet för kommunfullmäktige i sin helhet visade en positiv avvikelse om 147 tkr jämfört med budget. Själva kommunfullmäktige lämnade ett överskott som bland annat har sin grund i att Orsa kommun under 2018 hade betydligt färre 25-årsjubilarer än vanligt och därmed mindre kostnad för jubileumsgåvor än budgeterat. Överskottet härrör också från valnämnden som gav ett positivt resultat på grund av något färre röstmottagare (i samma antal vallokaler som 2014) vilket innebar lägre kostnader för arvoden till röstmottagare under detta riksdagsval, samt att valurnor och valsedelställ

som införskaffades till valet 2014 kunde återanvändas. Vidare ger även överförmyndaren ett positivt resultat som avser återbetalning av avgifter avseende 2017.

God man och förvaltare gick kraftigt över budget beroende på minskade möjligheter att återsöka kostnader från Migrationsverket.

Framtiden

Under 2019 kommer beslut att fattas gällande våra äldreboenden och hur ombyggnad och utbyggnad av dem ska ske.

Revision

Ordförande: Elsmari Laggar-Bärjegård

Vice ordförande: Susanne Andersson

Kåre Olsson

Mats Wahlström

Sten Hansson Van Nes

Revisorernas roll och ansvar är fastställda i kommunallagens tolfte kapitel, det av fullmäktige fastställda revisionsreglementet samt god revisionssed i kommunal verksamhet.

Den kommunala verksamhetens mål, inriktning och omfattning fastställs årligen av fullmäktige i budgeten. Revisionens huvudsakliga uppgift och roll är att granska och bedöma om nämnderna, kommunstyrelsen och de enskilda ledamöterna i dessa organ på ett ändamålsenligt och ekonomiskt tillfredsställande sätt bedriver sina verksamheter i enlighet med den fastställda budgeten. Revisionen granskar också de gemensamma nämnderna tillsammans med revisorerna i Mora och Älvdalens kommuner.

Under året som gått har nämndernas, styrelsens och de kommunala företagens verksamheter granskats genom grundläggande granskning. Den grundläggande granskningen har pågått under hela året dels genom att revisionen träffat tjänstemän och förtroendevalda, dels genom enkät- och dokumentstudier.

Revisionen har också genomfört fördjupade granskningar avseende den stora organisationsförändring som kommunen genomförde 2016, en fördjupad uppföljning av granskningar som gjordes 2016 och en förstudie som bland annat avsåg kommunens arbete med upphandling. Revisionen har även granskat årsbokslutet och delårsbokslutet.

Genom de av fullmäktige utsedda lekmannarevisorerna granskades verksamheten i kommunens bolag samt i utförlarbolaget Nodava AB som ägs gemensamt av Orsa, Mora och Älvdalens kommuner.

Resultatet av granskningsinsatserna har lämnats löpande till kommunfullmäktige under året och samlat vid revisionsårets slut i form av revisionsberättelsen. I revisionsberättelsen framgår revisorernas samlade bedömning i frågan om ansvarsfrihet för styrelse och nämnder.

Framtiden

Revisionen följer förändringar under 2019 och hur dessa kommer att påverka kommunen. Med de utmaningar Orsa står inför, både verksamhetsmässigt och ekonomiskt, behövs politiska beslut om vilken verksamhet kommunen ska bedriva i framtiden. Revisionens fokus inför 2019 blir att fortsatt granska hur styrelse, nämnder och bolag arbetar för en långsiktigt hållbar utveckling. Genom bland annat dialog och revisionsgranskningar kommer revisionen att följa kommunens arbete med att säkerställa en tillfredsställande intern kontroll, koncernnytta och en verksamhet och ekonomi i balans.

Kommunstyrelse

Ordförande: Mikael Thalín (C)

1:e vice ordförande: Håkan Yngström (C)

2:e vice ordförande: Anders Rosell (S)

I organisationsöversynen hösten 2015 lyfte chefer och medarbetare fram fyra områden som viktiga förbättringsområden. Dessa var ledarskap/medarbetarskap, kommunikation, ordning och reda och till sist samarbete/samverkan. Det samlade arbetet inom dessa områden kallar vi för "Lyfta Orsa" och fyra arbetsgrupper har tillsatts med representanter för chefer, medarbetare och fackliga organisationer. Under året har vi arbetat fram olika förbättringar inom dessa områden. Inom "ordning och reda" har förbättringar genomförts bland annat inom dokumenthantering, diarieföring och nämnds- och utskottsarbete.

I kommunledningen har vi beslutat att införa en styrmodell som ska beskriva hur styrningen fungerar i kommunen. Det ska vara tydligt för chefer och medarbetare hur styrningen går till, vad styrande dokument står för och var de finns.

Vi har infört ett nytt sätt att arbeta med medarbetarskap som innebär att medarbetare ska få möjlighet att ta ett större ansvar och känna sig mer engagerade i utvecklingen av kommunen.

Kommunen arbetar aktivt med krisberedskap för att stärka förmågan att hantera extraordinära händelser och upprätthålla en grundläggande förmåga till civilt försvar. Kommunen har framför allt fokuserat på att bygga upp en ny krisledningsorganisation och utbildat denna. Ett övergripande säkerhetsarbete bedrivs där en viktig del är att skapa en säkerhetskultur i kommunen. Säkerhetskyddsarbete har påbörjats och en säkerhetsskyddschef har tillsatts. Kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar grundas på överenskommelser mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Lands-ting (SKL). Enligt regeringens försvarspolitiska inriktning ska planeringen för civilt försvar återupptas. Det civila försvaret syftar till att samhället

ska fungera vid höjd beredskap och krig i Sverige. Det civila och militära försvaret bildar tillsammans totalförsvaret. Det försämrade säkerhetspolitiska läget i vår del av världen ställer ökade krav på den svenska totalförsvarsförmågan och säkerhetsfrågor. Kompetenshöjning inom kommunledningen gällande totalförsvar kommer att prioriteras genom deltagande i regional samverkansövning samt totalförsvarsövning 2020.

Personal

Vi har rekryterat en ny samhällschef som började sin anställning i september. Kommunens ledningsgrupp är fulltalig och vi har under året genomfört ledningsgruppsutveckling för att bli en så effektiv ledning som möjligt. Det har gett goda resultat och vi arbetar mycket bra tillsammans med att utveckla Orsa kommun.

Verksamheterna personal, ekonomi, kommunikation och säkerhetssamordnare/säkerhetsskyddschef har under året organisatoriskt placerats direkt under kommunchefen och bildar tillsammans kommunens stab.

Ekonomisk översikt

Driftredovisning

Verksamhet (tkr)	2018			2017	2016
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Politisk verksamhet	6 232	7 682	1 451	5 628	
<i>varav medel till kommunstyrelsens förfogande</i>	<i>3 668</i>	<i>4 749</i>	<i>1 081</i>	<i>2 759</i>	
Föreningsbidrag	0	0	0	983	
Centrala stödfunktioner	1 394	1 518	125	1 370	
Summa	7 625	9 200	1 575	7 981	0
Budgetavvikelse				2 652	

Kommunen visar även i år ett bra resultat. Det finns flera förklaringar till det goda resultatet. Det beror dels på statsbidrag under året, dels på en god ekonomisk hushållning. Den nya organisationen har skapat möjligheter till ökad effektivisering genom att samla gemensam service och utveckling centralt i kommunen. Det har inneburit både en ökad kvalitet men också en viss kostnadsbesparing.

Investeringar

Inga specifika investeringar för kommunstyrelsen under året.

Framtiden

Beslut är taget i kommunfullmäktige om byggande av överföringsledningar från Grönklitt och ner till reningsverket i Orsa. Grönklitt har skrivit på avtal om att delfinansiera utbyggnaden av vatten och avlopp (VA). Nodava ska genomföra projektering av överföringsledningar och planen är att bygget ska påbörjas under hösten 2019. Det innebär att Grönklitt kan expandera från 3 000–4 000 bäddar till cirka 7 000 bäddar.

Beslut är taget om ombyggnad av vårt särskilda boende Lillåhem. Det har uppkommit nya möjligheter med äldreboende och trygghetsboende som utreds och eventuellt nytt beslut fattas under våren 2019.

Det finns behov av fler trygghetsboenden för äldre, ny- eller ombyggnad av kök och utökning av antal platser i förskolan som också kan innebära ny- eller ombyggnation av befintliga förskolor. Det här betyder stora investeringskostnader för kommunen som ska genomföras de närmaste åren.

I Orsa har vi hittills inte haft problem med kompetensförsörjning förutom svårigheter att rekrytera socialsekreterare, sjukgymnaster och arbetsterapeuter. Vi är medvetna om att det blir svårare att klara kompetensförsörjningen i framtiden. För att klara kompetensförsörjningen måste vi få fler nyanlända i arbete, digitalisera verksamheten och arbeta för att vara en attraktiv arbetsgivare.

Tre framtidsdagar genomförs under 2019. Syftet är att blicka fram mot 2050 och komma fram till en vision för kommunen som ska vara vägledande för utveckling av Orsa. Ett strategiskt dokument ska beskriva inriktning fram mot 2025.

Kommunstyrelse

Utskott för strategi (service och utveckling)

Ordförande: Mikael Thalín (C)

1:e vice ordförande: Håkan Yngström (C)

2:e vice ordförande: Anders Rosell (S)

Under året har service och utveckling arbetat med flera viktiga processer i kommunen för att underlätta mål- och budgetarbetet. Tydliggörande av mål- och budgetprocessen samt obligatoriska verksamhetsplaner är exempel som kommer att underlätta ett fokuserat målarbete under 2019.

Vi har utvecklat kommunens gemensamma administration, stöd till verksamheterna och kommunens kostnhet. Kosten har också varit i fokus genom frågan om ny köksbyggnation. Vi strävar efter att bli tydligare med det interna och externa stödet vi har till uppgift att ge.

Kommunikation har under året drivit två stora projekt, dels Orsas nya externa webbsida, dels den nya grafiska profilen. Båda projekten beräknas vara färdiga under första delen av 2019.

Service och utveckling har haft ansvar för några viktiga grundstenar under året. En organisation

kring GDPR har byggts upp och en tillhörande utbildningsinsats har genomförts. Utredning och utveckling har tagit fram ett internkontrollreglemente med tillhörande internkontrollplan och har också en viktig roll när det gäller kommunens styrmodell. Slutligen har det administrativa arbetet med valet genomförts på ett välorganiserat sätt.

Personal

Vi har flyttat funktionen ungdomsstrateg till service och utveckling från verksamhetsområde samhälle. Detta drag kommer förhoppningsvis att förstärka strategi- och utvecklingsarbetet inom verksamhetsområdet då barn- och ungdomsfrågorna kompletterar helheten. Under året har vi haft tre pensionsavgångar, vilket på vår enhet får stor effekt och visar på en hög personalomsättning.

Investeringar

Under året har vi renoverat konferensrum samt försett rummen med modern teknik.

Ekonomisk översikt

Driftredovisning

Verksamhet (tkr)	2018			2017	2016
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Utskott för strategi	6	0	-6	4	
Verksamhetsområdeschef service och utveckling	2 608	2 133	-475	2 253	
Gemensamt stöd	8084	7 876	-208	5 712	
Administrativt stöd	4 163	3 930	-233	4 262	
Utredning och utveckling	2 137	2 588	451	2 462	
Ekonomi	4 343	4 511	168	4 286	
Personal	2 737	3 011	274	1 684	
Löneservice	1 335	1 426	91	1 452	
Kostenhet	3 602	2 457	-1 145	3 396	
Summa	29 015	27 932	-1 083	25 511	0
Budgetavvikelse				784	

Service och utveckling gör ett negativt ekonomiskt resultat för 2018. En stor del av underskottet återfinns inom kostenheten där omställningskostnader för personal samt ökade livsmedelspriser efter den torra och heta sommaren gör att budgeten inte hålls. Underskottet på verksamhetsområdeschef beror på omställningskostnader för personal. Gemensamt stöd har tagit en stor kostnad och ansvarat för att omfattande renovering av våra stora konferensrum, Kommunsalen och Tingssalen, färdigställts under 2018. Dessa rum har moderniserats både vad gäller möbler och teknik och fungerar nu som effektiva mötesrum. På posten för administrativt stöd visas ett minusresultat som följd av utökning av personalstyrkan. Överskottet på utredning och utveckling förklaras av längre utlåning av personal till kommunikationsenheten i samband med projektet att bygga upp Orsas nya webbplats.

Framtiden

Vi har flera överkomliga utmaningar inom verksamhetsområdet som kommer att kräva nytänkande och engagemang av våra medarbetare.

Under 2019 påbörjas arbetet med att ta fram Vision 2050 för kommunen och målet är att ha visionen klar i början av 2020. Service och utveckling stöttar politiken i detta arbete som kommer att förankras i hela organisationen.

En annan utmaning är att få den nya styrmodellen implementerad inom hela organisationen, där arbetet med internkontroll och verksamhetsplan är viktiga delar. Service och utveckling har en stödjande funktion till övriga verksamheter i detta arbete.

Mål- och budgetarbetet kommer att fortsätta förtydligas under 2019.

Inom kosten ser vi över organisationen och ekonomin. Arbetslagsledarrollen i köken behöver utvecklas för att få bättre arbetsförhållanden för kostchefen. Vidare behöver bättre kostnadskontroll komma till inom kosten och dess samarbetspartners omsorg samt lärande, för att kunna ha en budget i balans.

Kommunstyrelse

Utskott för samhälle

Ordförande: Mikael Thalín (C)

Vice ordförande: Magnus Bjurman (S)

Samhälle är ett brett verksamhetsområde som nu börjar hitta synergier mellan de olika enheterna med fokus på rutiner, ansvar och roller för effektivitet och trivsel.

En viktig händelse under året är bland annat att Orsa klättrade 49 platser i Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimat till plats 206. Den beslutade näringslivsstrategin ger förutsättningar för en ännu starkare samverkan.

Integrationsenheten har drivit projektet *Vilka är vi?* tillsammans med ESF-rådet i syfte att ge god kompetens för att ta emot nyanlända på våra arbetsplatser. Arbetsmarknadsenheten har startat lågtröskelverksamhet och stärkt samarbetet med näringslivet.

Kulturhuset med biblioteket har påbörjat en utvecklingsfas för att möta nya behov, bland annat inom digitalisering och främmande språk. Ungdomens hus har utvecklats positivt med nya aktiviteter och samarbeten.

Stadsnätsutbyggnaden fortskrider med ett positivt omtag under hösten för det fortsatta arbetet mot målet i bredbandsstrategin.

Räddningstjänsten har under året deltagit i utredning och process för att bilda Brandkåren Norra Dalarna som startade den 1 januari 2019. Detta innebär att räddningstjänsterna samverkar djupare och kan hjälpa varandra på ett bättre och effektivare sätt.

Personal

Under året har en ny verksamhetsområdeschef för samhälle tillträtt, därutöver har en ny enhetschef för arbetsmarknad och integration och en ny näringslivsutvecklare rekryterats. Medarbetare som varit tillfälligt anställda med de särskilda integrationsmedlen har avslutat sina anställningar under 2018.

Ekonomisk översikt

Driftredovisning

Verksamhet (tkr)	2018			2017	2016
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Utskott för samhälle	76	0	-76	62	
Verksamhetsområdeschef samhälle	2 307	2 172	-135	2 116	
Näringsliv	3 607	4 335	728	3 737	
Integration	-3 354	-3 000	354	-5 415	
Arbetsmarknad	4 449	5 551	1 102	4 464	
Infrastruktur	16 737	15 112	-1 625	19 331	
Skog och mark	662	435	-227	-155	
Fastighet	1 447	1 547	100	1 366	
Kultur och bibliotek	7 166	7 188	22	6 157	
Fritid	10 265	11 052	787	10 038	
Räddningstjänst	6 424	6 444	20	5 879	
Summa	49 786	50 836	1 050	47 580	0
Budgetavvikelse				4 930	

Underskotten inom infrastruktur beror på ökade snöröjningskostnader under den snörika vintern. Ett negativt resultat på skog och mark förklaras av att inga tomter eller skog såldes under året. Erhållna statsbidrag för extratjänster och lovaktiviteter, vakanta tjänster, föräldraledigheter och omprioriteringar av budgeterade projekt påverkar resultatet i positiv riktning för arbetsmarknad, fritid och näringsliv.

Investeringar

Investeringar i stadsnätet pågår löpande precis som investeringar och arbeten med trafiksäkerhetshöjande åtgärder. Under 2018 har exempelvis en ny trafiksäkrare busshållplats anlagts vid Digerbergets skola.

Räddningstjänsten har investerat i en sexhjuldriven lastväxlare för att öka framkomligheten samt köpt in en skogsbrandscontainer.

Framtiden

Under 2019 fortsätter vi arbetet med ökad samordning mellan verksamheterna för ökade synergier. Vi tar fram verksamhetsplaner med fokus på rätt prioriteringar för att nå våra mål.

Näringslivskontoret fokuserar på att stärka företagsklimatet mot topp 100 där främjande myndighetsutövning, skola/näringsliv, Nyföretagarcentrum och kompetensförsörjning är utvalda områden. Företagsbesök, Företagarveckan och Företagsmässan är prioriterade aktiviteter. Statsbidrag från Tillväxtverket medför möjligheter för ett antal aktiviteter och projekt.

Inom infrastruktur fortsätter stadsnätutbyggnaden och vi påbörjar nu dokumentationen i samarbete inom Mora, Orsa och Älvdalens kommuner (MOA). Vi kommer även att se över prioriteringar för upprustning av vägar och belysning samt viktiga trafiksäkerhetsfrågor. Mark- och exploateringsfrågorna kartläggs och prioriteras.

En översyn för att skapa ett mer attraktivt kulturhus med bibliotek pågår. Det gäller både innehåll, tillgänglighet och digitalisering. Parallellt ses även fritidsverksamheten över avseende utbudet av aktiviteter och samarbetet med olika föreningar. Verksamheten på Ungdomens hus fortsätter att utvecklas och resultatet av ungdomsenkäten Lupp 2018 kommer att visa på åtgärder som behöver genomföras framöver. En ungdomsstrategi för Orsa kommun är beslutad av kommunfullmäktige under 2019.

Inom arbetsmarknadsenheten utvecklas lågtröskelverksamheten och samarbetet med näringslivet. Integrationsenheten genomför en omställning med hänsyn till det minskade flyktingmottagandet. Vi arbetar vidare med projektet *Vilka är vi?* och medarbetarskap.

Räddningstjänsten uppgick den 1 januari 2019 i kommunförbund Brandkåren Norra Dalarna. Under 2019 fokuserar man på att få den nya organisationen att fungera tillsammans och att dra nytta av samverkansfördelarna. Den operativa ledningsförmågan behöver stärkas visar både erfarenhet från sommarens bränder och från utredningar inom Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Alternativ för hur vi gör detta utreds.

Kommunstyrelse

Utskott för lärande

Ordförande: Håkan Yngström (C)

Vice ordförande: Gunilla Elings Friberg (S)

Det går bra för barnen och eleverna i Orsa. Resultaten har gått ner lite under det senaste året men är på det hela taget goda och eleverna trivs i skolorna. De viktigaste orsakerna till att situationen i förskolorna och skolorna är stabil är att andelen legitimerade förskollärare och lärare är hög och att få anställda slutar, vilket också ger ett stabilt arbetsklimat i verksamheterna. Resultaten rörande läsförståelse går ner vilket kommer att beskrivas mer nedan.

De tre viktigaste händelserna under året:

- Förskolan Nyfiken för cirka 45 barn stod klar och öppnade i augusti. Utegården blev klar i december på grund av överklagad upphandling.
- Tvåläraresystem årskurs 7. På försök har Orsaskolan sedan hösten 2018 infört att ha två lärare i klassrummen i årskurs 7. Förhoppningen var att detta skulle leda till ökade resultat, bättre arbetsmiljö och minskade sjukskrivningar. Försöket har gett de positiva effekter som förväntades och löper därför vidare. Under höstterminen 2019 införs arbetssättet med de nya sjuorna och från höstterminen 2020 är tvåläraresystemet fullt implementerat i alla klasser på Orsaskolan.
- Reformerat det systematiska kvalitetsarbetet i fritidshemmen vilket är den sista delen som Skolinspektionen (SI) hade anmärkningar på.

Personal

Inga viktigare personelhändelser finns att rapportera under året.

Ekonomisk översikt

Driftredovisning

Verksamhet (tkr)	2018			2017	2016
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Utskott för lärande	241	282	41	218	294
Musikskola	4 362	4 353	-9	3 995	3 710
Förskola	30 520	29 424	-1 096	28 063	28 371
Grundskola/fritids	75 805	76 186	381	75 542	75 151
Grundsär	1 936	2 057	121	2 102	1 889
Gymnasieskola	37 783	39 276	1 493	40 490	36 283
Vuxenutbildning	0	0	0	-37	92
Administration	4 138	4 194	56	5 173	6 161
Ej fördelade medel	17	1 478	1 461	0	200
Summa utbildningsverksamhet	154 802	157 250	2 448	155 547	152 152
Tillfälligt stöd flykting	0	0	0	687	-125
Summa totalt	154 802	157 250	2 448	156 233	152 027
Budgetavvikelse				-1 182	4 329

Verksamhetsområde lärande går i år med överskott. Dock är överskottet resultatet av att gymnasiet går med överskott och att Migrationsverket betalat ut ersättning för de insatser som vi genomförde under 2015 och 2016.

Framst grundskolan i Orsa är i behov av att minska sina personalkostnader, alternativt öka inkomsterna. Det så kallade jämlikhetsbidraget som är ett statsbidrag och betalas ut av Skolverket kommer att öka från 1,8 till cirka 3 mkr under 2019.

På grund av högt tryck på förskolan, har en extra avdelning öppnats under 2018 vilket har fått inrymmas inom befintlig ram och är orsaken till det negativa ekonomiska resultatet avseende förskolan.

Investeringar

Den största investering som gjorts under 2018 är inköp av datorer eller Ipads till elever i årskurs 1, 4 och 7.

Framtiden

Utöver de ekonomiska utmaningar som väntar under 2019 planeras för tre förändringar under 2019. Dessa är:

- Tvåläraresystem på fler skolor. Orsaskolan testar tvåläraresystem i årskurs 7 och under vårterminen kommer rektorsgruppen att börja räkna och planera för möjligheten att införa tvåläraresystem även på F-6-skolorna.
- Nya förskoleavdelningar. Eftersom förskolorna Lindan 1 och Lindan 2 är i dåligt skick behövs nya förskoleavdelningar komma till för att ersätta dessa. Beslut gällande var dessa avdelningar ska inrymmas är avhängigt utvecklingen av Lillåhemsbyggnationen. Beslut gällande ombyggnation av Lillåhem fattas under våren 2019 och först därefter beslutas om de nya förskoleavdelningarna.
- Digitalisering. Förskolorna och skolorna har en ny läroplan i vilken digitalisering och programmering är en del. Ledningsgruppen för lärande i Orsa har tagit fram Orsas plan för digitalisering för 2019-2020.

Kommunstyrelse

Utskott för omsorg

Ordförande: Susann Lindblad (C)

Vice ordförande: Hans Sternbro (S)

Det har varit ett händelserikt år för omsorgen i Orsa. Bland mycket annat sticker dessa tre händelser ut lite extra under 2018:

- Inspektionen för vård och omsorg (IVO), som är den statliga inspektionsmyndigheten på omsorgens område, har under hösten påbörjat en inspektion av vår verksamhet. Det är tydligt att omsorgen har stora brister vad gäller hur vi jobbar med vårt ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Ett stort förändringsarbete är påbörjat under året och kommer att fortsätta vara omsorgens mest prioriterade arbete under 2019.
- Omsorgens verksamhet för ensamkommande barn och ungdomar, EKB-enheten, har utvecklats under 2018. De ungdomar som funnits i verksamheten under åren har nu alla blivit vuxna och flyttat ut till egna boenden.
- Athena Omsorg utförde hemtjänsten i Skattungbyn i tre år. Sedan 2018 drivs verksamheten återigen av kommunen. För att kunna göra det har vi anställt sex medarbetare, skaffat två nya bilar samt hyrt en lokal. Sammantaget har övertagande av den här (nygamla) verksamheten gått bra.

Personal

De två större personelhändelserna under 2018 har redan nämnts, det vill säga dels har det anställts en grupp medarbetare för att kunna utföra hemtjänsten i Skattungbyn, dels har hela EKB-enheten utvecklats.

Därutöver kan noteras att det generationsskifte som det pratats om i många år nu verkar vara igång på riktigt. Det är fler än väntat som gått i pension under 2018, som alltså valt att gå lite tidigare i pension än vid 65 års ålder. Det är en utveckling som vi kommer att behöva följa extra noga kommande år.

Ekonomisk översikt

Driftredovisning

Verksamhet (tkr)	2018			2017	2016
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Utskott för omsorg	316	377	61	332	396
Färdtjänst	992	955	-37	2 021	1 431
Hälso- och sjukvårdsenhet	12 199	11 745	-454	11 413	11 115
Äldreomsorg	67 492	69 641	2 149	65 958	64 707
Socialpsykiatri	2 292	2 605	313	2 371	2 228
LSS	23 802	23 815	13	22 910	21 536
Individ- och familjeomsorg	10 117	7 654	-2 463	9 411	7 564
Insatser vuxna	2 815	2 830	15	4 552	2 999
Insatser barn och ungdom	3 635	7 186	3 551	7 632	9 488
Ekonomiskt bistånd	7 919	7 180	-739	7 246	7 523
Familjerätt/familjerådgivning	1 758	1 290	-468	1 386	1 197
Flyktingmottagning	-1 285	-1 000	285	-7 524	-7 210
Administration	12 829	15 274	2 445	11 689	12 815
Ej fördelade medel	0	205	205	0	0
Arbetsmarknadsåtgärder	-	-	-	-	4 772
Summa verksamhet	144 881	149 757	4 876	139 397	135 789
Projekt	289	0	-289	66	-1 158
Summa totalt	145 170	149 757	4 587	139 463	134 631
Budgetavvikelse				3 630	5 312

Omsorgen gör ett positivt resultat för 2018. Det beror huvudsakligen på två större orsaker.

För det första har det varit ett relativt lugnt år på äldreomsorgssidan. Inflödet av uppdrag varierar alltid något från år till år, men inom den normala variationen kan det dock sammantaget konstateras att 2018 har varit av det lite lugnare slaget. Det är förstås glädjande att det återspeglas även i det ekonomiska resultatet, det betyder att vi arbetar bra med att anpassa personalstyrkan efter de behov som finns.

För det andra har vi drastiskt lägre kostnader för placeringar inom individ- och familjeomsorgen (IFO), framför allt för barn och unga. Även här varierar förstås inflödet något från år till år, och det har följaktligen varit ett lugnt år 2018. Men det kan också konstateras att vi jobbat mycket medvetet och aktivt med de så kallade hemmaplanslösningarna,

vilket förhoppningsvis åtminstone är en del av det förbättrade resultatet.

Därutöver kan nämnas att underskottet på IFO uppstått då vi inte haft tillräckligt med egen personal och tvingats täcka upp med konsulter, vilket kraftigt ökat på personalkostnaden. Familjerådgivningen har haft fler ärenden än förväntat och har därav dragit över budget. Överskottet på administrationssidan är outnyttjade medel, dels i den extra kompetensutbildningspott som tillfördes 2018 och dels på grund av ej tillsatta tjänster.

Investeringar

Det har varit ett år utan större investeringar. Det har i princip endast handlat om investeringar kopplade till hälso- och sjukvårdsenhetens flytt till nya lokaler på Dalagatan.

Framtiden

Den viktigaste utmaningen inför 2019 är att se till att omsorgen i praktiken implementerar ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete värt namnet. Det är helt nödvändigt att vi lyckas med det. Därutöver kan följande förändringar och utmaningar nämnas:

- Lillåhem och Orsagården. Det pågår ett stort utredningsarbete för att få fram förslag kring hur Orsa ska möta framtidens behov av äldreboenden (såväl särskilt boende som trygghetsboende). Det har tidigare beslutats om en större renovering av Lillåhem och under arbetets gång har flera olika alternativ framkommit. Ett antal olika förslag utreds, exempelvis att samla allt särskilt boende på ett och samma ställe. Oavsett vilket av alternativen som så småningom beslutas kommer det att vara ett projekt av det större slaget och innebära en stor investering.
- Fler chefer. Omsorgen kommer att förstärka ledningsgruppen med tre nya enhetschefer. Antalet medarbetare per chef kommer då att halveras där vi har stora medarbetargrupper.
- Kompetensförsörjningen. Omsorgen går in i 2019 med fortsatta vakanser inom vissa bristyrken. Det är förvisso en utmaning vi delar med många andra kommuner i Sverige men vi kommer (kanske just därför) att behöva ta ännu lite nyare tag i dessa saker under 2019. Dessutom kommer det generationsskifte som nämnts ovan att fortsätta under kommande år. Det kommer med andra ord att krävas särskilda insatser även för yrkesgrupper som idag inte är bristyrken för att ha tillräcklig bemanning.

Mora Orsa miljönämnd

Ordförande: Christina Bröms (C)

Vice ordförande: Per-Erik Wiik (C)

Under året har vi gjort en omfattande uppgradering av vårt verksamhetssystem, vilket inneburit förändrade arbetssätt och nya rutiner. Medarbetare har utbildats och i sin tur lärt upp resten av kollegerna på kontoret. Uppgraderingen har tagit mycket tid i anspråk och det återstår fortfarande en del att göra.

Tillsynen av enskilda avlopp har nu tagit ordentlig fart och under året har vi varit ute på plats i både Orsa och Mora kommuner. Vi har även planerat och genomfört en mässa för fastighetsägare som är på gång att åtgärda sina avloppsanläggningar. Mässan var välbesökt och uppskattad.

I samband med årsredovisningen 2017 i Orsa kommun gav revisorerna en anmärkning på Mora Orsa miljönämnd. Med anledning av detta tog nämnden fram en handlingsplan för utvecklingsarbete som vi har arbetat efter under året, uppföljning av den har skett kontinuerligt.

Under 2018 genomfördes cirka 90 procent planerad tillsyn och kontroll både inom miljöbalken och livsmedel, det är ett bra resultat jämfört med tidigare år.

Personal

Av förvaltningens 23 anställda har två personer varit helt eller delvis tjänstlediga och fyra personer varit helt eller delvis föräldralediga under året. Vi har i vissa fall ersatt ledigheten med vikarier (inom livsmedelskontrollen) och i vissa fall har vi fått göra omprioriteringar i arbetet.

Investeringar

Under 2019 har miljökontoret investerat i en uppgradering av vårt verksamhetssystem Ecos. I och med denna uppgradering har vi nu fått ett modernare system med integration till ekonomisystemet. Det innebär att vi kan fakturera på ett enklare och mer tidsbesparande sätt.

Ekonomisk översikt

Driftredovisning

Verksamhet (tkr)	2018			2017	2016
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Miljönämnd	59	63	4	65	53
Energirådgivning	0	0	0	-127	0
Administration miljö och hälsa	899	885	-14	952	900
Livsmedel	177	131	-46	193	119
Miljötillsyn	425	338	-87	242	207
Kalkning	140	113	-27	74	96
Naturvård	249	246	-3	237	220
Summa	1 949	1 776	-173	1 636	1 594
Budgetavvikelse				30	36

Miljökontoret redovisar ett underskott som beror på minskade intäkter och högre kostnader för personal och IT.

Inom miljöbalkens område beror underskottet på att vi har haft kostnader för tillsynen av enskilda avlopp under 2018 men intäkterna kommer först 2019. Inom administrationen beror underskottet på att vi har fått kostnader för virtuella servrar på grund av uppgraderingen av vårt verksamhets-system. Inom livsmedelsområdet har vi lägre intäkter och högre lönekostnader än budgeterat, vilket ger ett underskott.

Framtiden

För att kunna hinna med vårt grunduppdrag, som är att bedriva tillsyn och kontroll, behöver vi ha en tillräcklig bemanning. Under året har det sett relativt bra ut, men inför 2019 kommer det att behöva rekryteras ytterligare medarbetare.

Inom miljöbalkens område har Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) tagit fram en ny taxa för

prövning och tillsyn. Vi kommer att behöva lägga tid på detta arbete framöver för att anpassa underlaget till vår verksamhet. Detta beräknas vara klart under 2019 för att ny taxa ska gälla från den 1 januari 2020. Inom livsmedelsområdet håller Livsmedelsverket på att arbeta fram en ny avgifts- och riskklassningsmodell. Den nya avgiftsmodellen är tänkt att göra det möjligt med efterhandsdebitering och då krävs förändringar i lagstiftningen, den nya riskklassningsmodellen har fokus på antalet kontrollbesök istället för timmar. Om allt går som planerat ska detta vara infört under 2021.

Mora och Orsa kommuner kommer att göra en utredning om en eventuell sammanslagning av miljö- och byggförvaltningarna. Utredningen ska genomföras under 2019. Den ska bland annat ta fram en modell för organisationen, förslag på lokalisering, ekonomi och resursfördelning.

Under 2019 kommer miljökontoret att delta i ett projekt, *Främjande myndighetsutövning*, tillsammans med andra myndighetsutövare i Mora, Orsa och Älvdalens kommuner.

Byggnadsnämnd och stadsbyggnadsförvaltning Mora Orsa

Ordförande: Bo Lindblad (C)

Vice ordförande: Lennart Rosell (S)

Inledning

Stadsbyggnadsförvaltningen ser nu en minskning av antalet bygglovsärenden i Orsa. Sammantaget är dock antalet ärenden i båda kommunerna fortsatt högt.

Vi har fortfarande hög omsättning på personal, och har rekryterat fyra personer under 2018. Personalstyrkan är utökad med två personer under 2018 och förstärkningen är en del i förberedelser för ny lagstiftning från och med den 1 januari 2019. Delar av utökningen täcks av ökade intäkter men troligen inte allt. Den nya lagstiftningen kan innebära minskade bygglovsintäkter om inte snabba handläggningstider upprätthålls. Samtidigt ställs även krav på snabbare expediering av beslut.

Sammantaget uppfyller förvaltningen i stort sina mål, men lägre bemanning under 2018 har inneburit att målen för bygglovsverksamhet och planverksamhet ej helt ut uppfyllts.

Personal

Under 2018 har vi anställt en bostadsanpassare, en administratör och en planarkitekt. Bemanningen är utökad med en inspektör för tillsyn samt en extra administratör. Förstärkningen är en del i förberedelser för ny lagstiftning från och med den 1 januari 2019.

Förstärkning genomförs även på plansidan där rekrytering av en planarkitekt pågår.

Ekonomisk översikt

Driftredovisning

Verksamhet (tkr)	2018			2017	2016
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Byggnadsnämnd	141	157	16	133	205
Stadsbyggnad administration	1 221	1 080	-141	1 193	1 248
Bygglovsenhet	810	520	-290	349	211
Planenhet	578	500	-78	330	343
Översiktsplan	224	200	-24	420	342
Kart-, mät- och GIS-enhet	738	990	252	867	798
Bostadsanpassning	693	580	-113	844	760
Summa	4 405	4 027	-378	4 135	3 906
Budgetavvikelse				-158	31

Administrationens underskott beror på ökade kostnader för lokaler, IT samt inköp av arbetsredskap.

Bygglovsenheten har under året minskade intäkter för bygglov mot budgeterat. Nya och utökade lagkrav har medfört att enheten anställt fler personer och inköp av utrustning för dessa.

Planenheten har inte gjort några externa planer under året och når därför inte upp till budgeterad intäkt. Enheten har dock ett överskott på budgeterade löner på grund av föräldraledighet, svårighet med rekrytering med mera som gör att verksamhetskostnader från Mora minskat, vilket delvis täcker upp underskottet.

Kartenheten har fakturerat mer för kartavtal än budgeterat och lämnar ett överskott.

Bostadsanpassningen har högre kostnader än budgeterat på grund av fler och ökade bostadsanpassningar.

Sammantaget uppvisar byggnadsnämnden ett underskott på 378 tkr för året.

Investeringar

Inga investeringar under aktuell period.

Framtiden

Grönklitts utveckling ställer krav på kapaciteten på plansidan. Det är viktigt att bygglovsverksamheten framgent klarar sina handläggningstider. Utredningen om gemensam bygg- och miljöförvaltning fortsätter, och då är lokalfrågan viktig att lösa eftersom förvaltningen är trångbodd redan med dagens lösning. Förberedelser behöver vidtas för att ersätta nuvarande förvaltningschef och stadsarkitekt vid pensionsavgång.

Gemensamma nämnder och samverkan

Gemensam servicenämnd lön

Norra Dalarnas Löneservice är en samverkan mellan Mora, Orsa och Älvdalens kommuner. Löneservice sköter löneadministration, arvodering och ersättningar åt anställda och förtroendevalda i de tre kommunerna och i majoriteten av de kommunala bolagen. Brandkåren Norra Dalarnas löner hanteras också hos oss. Närmare 5 000 löner till ett nettobelopp av cirka 72 mkr per månad handhas i organisationen.

Uppdraget är att ge service och stöd till chefer inom det löneadministrativa området. Verksamhetens arbete består bland annat av support och utveckling av systemstöd inom löne- och personalområdet, uttag av rapporter och personalstatistik till chefer och myndigheter, inlämning av underlag till pensioner och information kring försäkring. Enheten har 12,25 tjänster.

Norra Dalarnas Löneservice finansierar verksamheten genom sålda tjänster i form av producerade lönespecifikationer per kommun och genom månadsavgifter från de kommunala bolagen.

En kvalitets- och utvecklingsamordnare har anställts under 2018 då behovet av kontroll och samordning ökar i och med att arbetet på Löneservice blir mer komplext och antalet kunder blir fler. Numera finns möjlighet för chefer själva att ta fram personalstatistik för sin verksamhet och utbildning har genomförts för chefer samt viss administrativ personal i rapport- och statistikprogrammet Beslutsstöd. Årsskiftet 2018/2019 har till följd av större omorganisationer och lagändringar inneburit ovanligt hög arbetsbelastning. Dataskyddsförordningens (GDPR:s) införande krävde översyn och dokumentation av enhetens rutiner och processer runt personuppgiftshandling.

Målet att ha en helt digital lönerapportering år 2020 är möjligt. Ett flertal av enhetens processer är regelstyrda och återkommande och vi ser över möjligheter att införa artificiell intelligens och automatiseringar när så är lämpligt. Förhoppningen är att digital rapportering även för förtroendevalda kommer att bli verklighet under 2019. Upphandling av ny pensionsförvaltare påbörjas våren 2019. Tekniklyftet av HR-systemet kommer att stå i fokus under 2019. Stora förbättringar i HR-systemet och schemalägnings- och bemanningssystemet finns i planen. Systemen kommer att integreras, bli mer användarvänliga och vara helt webbaserade.

Norra Dalarnas Löneservice visade ett överskott på 253 tkr för 2018. Överskottet bestod främst av intäkter till följd av ett högre antal lönespecifikationer än beräknat och avgifter från tilläggstjänster. Överskottet återbetalas till kommunerna i samband med januaris fakturering. För Orsas del betalas 48 tkr tillbaka för 2018.

Gemensam servicenämnd IS/IT

Mora, Orsa och Älvdalens kommuner samverkar i en gemensam servicenämnd för kommunernas IS/IT-verksamhet. Nämnden ansvarar för att ge ett effektivt IS/IT-stöd till kommunernas verksamheter. Detta innefattar strategisk utveckling, systemförvaltning, drift och IT-säkerhet.

År 2018 har inneburit en hel del förändringar och en ökad arbetsbelastning på många plan. IS/IT-enheten har fokuserat på att etablera förvaltningsobjekt, stärka säkerhetsarbetet samt en omorganisation.

Organisationen på IS/IT har anpassats för att enklare kunna uppnå våra mål. Organisation, roller och forum har förtydligats. Servicedesk har fått en egen teamledare, därutöver har en digitaliseringsledare rekryterats. Interna resurser har omfördelats för att stärka säkerhetsarbetet.

Driften har hanterat en ökning av klienter på 36 procent från cirka 8 100 till cirka 11 000 stycken. Ökningen består till största del av Ipad's på skolorna samt mobiltelefoner i administrationen.

Två större IT-incidenter inträffade i april och maj. Ett mål för oss är att ha en stabil och säker drift och en strategisk resurs har tillsatts för att arbeta med IT-säkerhet. Ny IT-säkerhetspolicy med tillhörande riktlinjer har tagits fram samt nya rutiner för *allvarlig incident* och *IT-säkerhetsincident*, och mallar för systemsäkerhetsbeskrivning och riskanalys. Dessutom har ett antal tekniska säkerhetshöjande aktiviteter genomförts under året.

Projektkontoret har arbetat med ett antal projekt som syftar till att införa och utveckla IT-system. Under 2018 är dalagemensam telefoni (med byte av telefonoperatör), uppgradering av ekonomienheternas och miljökontorens IT-system exempel på projekt. Därutöver har IT-system för pedagogisk dokumentation i förskolan, kommunikationsplattform för skolan och ärendehanteringssystem för kontaktcenter i Älvdalen upphandlats och införts.

Mobiltelefonparken har uppdaterats och skolverksamheten har fått stöd i att ta fram hårdvara och tillbehör som ska passa elevernas behov bättre.

Utbildningsfunktionen har administrerat och genomfört ett fyrtiotal utbildningar för anställda i syfte att ge rätt digital kompetens.

Två förvaltningsetableringar har genomförts i syfte att få hållbara IT-investeringar, årets mål är därmed uppfyllt. Totalt är nu fyra av nio objekt etablerade. Dock finns problem med att verksamheterna inte har resurser att tillsätta som förvaltningsledare, vilket leder till att effekterna av objektförvaltningen inte nås.

För att nå högre måluppfyllelse behöver vi utöka resurser inom projekt, förvaltning och drift samt att verksamheterna avsätter tid för förvaltning. Dessa åtgärder blir till utmaningar då vi vet att resurserna i kommunerna är ansträngda.

För framtiden anses digitalisering vara den enskilt starkaste förändringsfaktorn i samhället. Med hjälp av digitalisering kan kommunerna uppnå en högre effektivitet och kvalitet, snabbare handläggning, ökad tillgänglighet, minskade felaktigheter och högre säkerhet. Dessutom krävs interna e-tjänster för att kunna möta de demografiska problem som kommunerna står inför. IS/IT-enheten kommer att påverkas starkt av i vilken takt digitaliseringen utvecklas i kommunerna.

Gemensam gymnasienämnd

Sedan 2010 har Mora, Orsa och Älvdalens kommuner en gemensam nämnd för samverkan inom gymnasieutbildning, vuxenutbildning, svenska för invandrare (SFI) och gymnasiesärutbildning.

Mora gymnasiums vision ”Varje elev ska utvecklas mot sin fulla potential” har under 2018 präglat alla former av beslut på gymnasiet. Våra ledord trygghet, respekt, engagemang och kvalitet har väglett oss genom våra beslut.

Ungdomsgymnasiet har en fortsatt hög andel elever, 70 procent från vårt samverkansområde startade 2018 årskurs 1 på Mora gymnasium. Ungdomsgymnasiet har under hösten ansökt om och blivit certifierad FN-skola vilket ytterligare förstärker vårt arbete med allas lika värde.

Vuxenutbildningen har under hösten 2018 omorganiserats så att grundläggande vuxenutbildning finns på alla tre orterna, Mora, Orsa och Älvdalen.

Idrottsutbildningarna håller fortsatt hög kvalitet och vi har många elever som söker in till Mora gymnasium, 400 ungdomar sökte till våra 14 platser på hockeygymnasiet. Gymnasienämnden har många fina resultat från våra idrotts elever, bland annat ett ungdoms-VM-silver i rodd.

I medarbetarenkäten ses en ökning av personalens trivsel vid Mora gymnasium vilket är en oerhört viktig och positiv faktor för att behålla medarbetare.

Inom vuxenutbildningen pågår ett arbete för att öka elevernas möjlighet till flexibilitet gällande startdatum, plats för studier och takt på studierna, detta bland annat genom en omorganisation av grundläggande vuxenutbildning som nu ges på alla tre orterna. På grundläggande vuxenutbildningen antas eleven till ett kurspaket för ökad flexibilitet och hållbar studieplan.

På ungdomsgymnasiet har vi arbetat med närvaro-planen för en ökad närvaro hos eleverna. En elev som är på sina lektioner är vårt främsta vapen för att denne ska klara sin gymnasieexamen. Elevernas resultat vad gäller gymnasieexamen står sig väl och jämfört med riket ligger Mora gymnasium över rikets resultat. Hösten 2018 startades ett stort kollegialt arbete på Mora gymnasium med fokus på att utveckla den digitala kompetensen och förändra arbetet med digitala verktyg i undervisningen samt förändra och utveckla pedagogiken för att möta det digitala samhället.

Gymnasienämnden har under 2018 en pågående ansökan till International Baccalaureate (IB) som är en treårig internationell gymnasieutbildning som bedrivs på engelska. Om ansökan godkänns startar utbildningen 2020.

Gymnasienämnden har ansökt och fått beviljad start för yrkeshögskola med inriktning robot- och CNC-tekniker inom tillverkningsindustrin i samarbete med branschen, första start blir september 2019.

Utmaningar för gymnasienämnden är främst att få en ekonomi i balans. Att få till lokaler som möter dagens och framtidens pedagogik är högt prioriterat. Vi har ett högt söktryck på Mora gymnasium och är i stort behov av fler elevbostäder för att kunna möta upp framtida behov.

Gymnasienämnden redovisar totalt ett underskott på 4,7 mkr per den 31 december 2018. Orsas del avviker från underskottet med ett positivt resultat på 698 tkr.

Gemensam nämnd för social myndighetsutövning

Sedan 2010 har Mora, Orsa och Älvdalens kommuner en gemensam social myndighetsnämnd. Nämnden ansvarar bland annat för familjerätt, stöd och service till funktionshindrade, bistånd till äldre, utredning och beslut om fysiskt och psykiskt funktionshindrade.

Nämndens verksamhet har under 2018 bedrivits på ett fullgott sätt och med god ekonomisk hushållning. De främsta utmaningarna under året har varit arbetet med snabb hemgång från sjukhusvistelse av utskrivningsklara patienter, införandet av nytt verksamhetssystem Life Care och ny arbetsmetod IBIC (individens behov i centrum).

Familjerätten har under året haft en markant ökning av antal ärenden med hög arbetsbelastning som följd. Det är ärenden både på begäran från tingsrätten samt samarbetsamtal som ökat.

Det administrativa stödet till Norra Dalarnas Myndighetsservice behöver utökas för att frigöra resurser för handläggarna, som en åtgärd i att genomföra uppföljningar i tid enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Föräldraskapen förändras delvis från den 1 januari 2019. Den nya lagstiftningen innebär utökade arbetsuppgifter för familjerätten, och berör följande områden: socialnämndens utredning gällande barn som tillkommit genom assisterad befruktning av ensamstående kvinna, socialnämndens utredning och fastställande av faderskap och föräldraskap, föräldraskap vid ändrad könstillhörighet samt socialnämndens utökade behörighet att, under vissa omständigheter, medverka vid fastställande av faderskap när ett barn har hemvist utomlands.

De personella resurserna behöver utökas för att säkra bemanning, kompetens och minska sårbarheten. Det ska skapas en tydlighet i styrning, ledning och uppföljning. Utvecklingsarbetet med digitalisering fortsätter under de närmaste åren. Under 2019 kommer en utredning tas fram gällande förenklad biståndsbedömning som underlag för beslut i nämnden.

Årets avvikelse är +20 tkr beroende på återbetalad ersättning från IS/IT efter slutrapportering. Under året har kostnaderna varit högre för bland annat administrativa kostnader, ökad hyra, tolktjänster, utbildning och handledning. I förhållande till budget är avvikelsen -793 tkr vilket innebär ökade kostnader för Orsa med 167 tkr (21 procent).

Språktolknämnd

Språktolknämnden i Dalarna är en gemensam nämnd för Landstinget Dalarna, Avesta kommun, Borlänge kommun, Falu kommun, Gagnefs kommun, Hedemora kommun, Leksands kommun, Ludvika kommun, Smedjebackens kommun, Sätters kommun, Orsa kommun, Rättviks kommun och Mora kommun med ansvar för språktolkförmedlingsverksamhet. Verksamheten regleras genom nämndens reglemente samt ett samverkansavtal. Borlänge kommun är värdkommun och verksamheten har sitt arbetsställe och säte i värdkommunen och ingår i dess organisation. Syftet med nämndens verksamhet är att säkerställa att parterna gemensamt och inom ramen för den kommunala kompetensen, och självkostnadsprincipen, bereds möjlighet att nyttja resurser som tillgodoser parternas behov av språktolkförmedlingstjänster avseende kompetenta kontakttolkar, telefontolkar och videowebbtolkar.

Under 2018 har vi fortsatt lansera tjänsten *tolke-online* som är till för korta akuta samtal. Denna tjänst är ett led i vårt arbete med att effektivisera tolkförmedlingsverksamheten samt att förbättra servicen till våra medlemmar. Ett flertal utbildningar har under året genomförts för att stärka kompetensen hos både tolkar och förmedlingspersonal. Ett projekt har startat med att utbilda kulturkommunikatörer i syfte att underlätta integration och förbättra möten mellan olika kulturer. Flyktingströmmarna minskade under 2018 vilket resulterade i en minskning av uppdrag med cirka 7 procent jämfört med 2017. Under 2018 hade vi 56 393 tolkuppsdrag och 199 av dessa på uppdrag av Orsa kommun.

Inom verksamheten arbetar idag 7 handläggare tillsammans med enhetschef. Verksamheten har drygt 300 registrerade tolkar som behärskar över 75 olika språk. De största behoven av tolkning finns för arabiska, somaliska och tigrinja.

Årsbokslutet visar ett nollresultat då verksamheten bedrivs enligt självkostnadsprincipen.

Flyktingströmmar är mycket svåra att beräkna och osäkerheten för framtiden är därför stor. Flyktingströmmar påverkar i stor utsträckning tolkförmedlingens verksamhet och kan leda till stora förändringar vad gäller efterfrågan på tolkuppsdrag och efterfrågade språk.

Överförmyndare i samverkan

Överförmyndaren är en obligatorisk kommunal tillsynsmyndighet som rekryterar, utbildar och utövar tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Överförmyndarens uppgifter framgår av föräldrabalken och förmyndarskapsförordningen. Överförmyndaren står under tillsyn av länsstyrelsen. Mora kommun samverkar med Orsa, Älvdalen, Vansbro, Rättvik och Leksand i överförmyndarfrågor. Det gemensamma överförmyndarkansliet har sitt säte i Mora.

Under 2018 minskade ärenden om ensamkommande barn kraftigt, medan antalet som rörde gamla och sjuka i princip var oförändrat. En organisationsöversyn påbörjades under senare delen av året.

Framtidens organisation måste vara hållbar och ha väl definierade roller med rätt kompetens. Samverkansorganisationen måste klara av att behålla sin kompetenta personal men även att attrahera och rekrytera nya medarbetare.

Resultatet visade ett överskott på 286 tkr, som delades ut till de samverkande kommunerna. Överskottet berodde på personalbrist och sjuk-skrivningar. För Orsas del innebar detta en återbetalning på 31 765 kr.

Hjälpmedelsnämnd

Hjälpmedel bidrar till att öka tillgänglighet, självständighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Tillsammans med länets kommuner tar landstinget (regionen) ett gemensamt ansvar för att enkelt tillhandahålla hjälpmedel till ett rimligt pris. Huvudmannakommun för nämnden är Region Dalarna (landstinget).

År 2018 har präglats av lokalfrågor, kompetensförsörjningsutmaningar samt analys av ökande hjälpmedelskostnader. Avseende lokalerna finns problem med ökade hjälpmedelsflöden och redan felanpassade ytor samt problem med inomhusmiljön. Under 2018 har personalomsättningen minskat, dock finns mycket svårrekryterad spetskompetens inom förvaltningen. Arbete med kompetensförsörjningsplan pågår.

De ökande hjälpmedelskostnaderna är ett resultat av ökad efterfrågan på hjälpmedel, byte av stora sortimentsområden (upphandling) samt utrantering av äldre rullstolsmodeller. Dagens hantering av hjälpmedel, där fler delar av inköpen registreras som tillbehör istället för huvudhjälpmedel resulterar i ökade hjälpmedelskostnader istället för investeringskostnader. Under andra halvan av året har åtgärder för att stävja de ökade kostnaderna införts och gett resultat.

Årets totala resultat för hjälpmedelsnämnden är -240 tkr.

Sammanställd redovisning

Sammanställd redovisning omfattar Orsa kommun, Orsabostäder AB och Orsa Lokaler AB samt Orsa Vatten och Avfall AB. Dessa bolag ägs till 100 procent av kommunen. Dessutom ingår kommunens andel av Nodava AB. Sammanställd redovisning ska visa kommunens totala åtagande samt ge en grund för analyser och ökade möjligheter till styrning av kommunens verksamhet, oavsett om denna bedrivs i förvaltnings- eller bolagsform.

Orsa Vatten och Avfall AB äger och förvaltar Orsas anläggningar för vatten, avlopp och avfall. Driften av dessa sköts i det gemensamma bolaget Nodava AB. Nodava AB ägs gemensamt av Mora, Orsa och Älvdalens kommuners respektive ägarbolag för VA-anläggningar. Merparten av kommunens lokaler är överförda till Orsa Lokaler AB.

I den sammanställda redovisningen ingår inte Oreälvens Kraft AB. Oreälvens Kraft AB ägs till 35 procent av kommunen och 65 procent av Fortum Kraft AB. Bolagets struktur är att Orsa kommun står för 35 procent av bolagets kostnader och får 35 procent av producerad kraft. Kraften säljer kommunen i sin tur till Fortum. Kostnaden och intäkten konteras i kommunens redovisning under finansförvaltningen. Stiftelsen Rovdjurscentrum Grönklitt och Designtorg Trä bildades under 2007. Kommunen är stiftare tillsammans

med Grönklittsgruppen AB. Stiftelsens uppgift är att ansvara för drift och innehåll i byggnaden Rovdjurscentrum och Designtorg Trä. Stiftelsen konsolideras inte. Byggnaden Designtorg Trä såldes under 2016 till Grönklittsgruppen AB. Den sammanställda redovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att det egna kapital som förvärvats vid anskaffningstillfället har eliminerats. Interna kostnader, intäkter och interna skuld- och fordringsposter har eliminerats.

Vid upprättandet av den sammanställda redovisningen är kommunens redovisningsprinciper vägledande. Årets resultat blev 21 277 tkr (36 021 tkr 2017). I den sammanställda redovisningen ingår Orsa kommun, Orsabostäder AB, Orsa Lokaler AB samt Orsa Vatten och Avfall AB inklusive kommunens andel av Nodava AB.

Interna mellanhavanden

	Orsa kommun	Orsabostäder AB	Orsa Lokaler AB	Orsa Vatten och Avfall AB	Nodava AB
Ägd andel (%)		100	100	100	Äg till 33 procent av Orsa Vatten och Avfall AB
Borgensavgift (tkr)		326	506	260	
Borgen (tkr)		108 600	145 000	95 000	
Försäljning (tkr)	3 298	4 537	37 876	5 815	12 899
Skulder (tkr)	3 084	1 389	4 695	734	691
Inköp (tkr)	39 931	5 300	4 473	13 372	1 351
Fordringar (tkr)	4 914	235	2 970	1 867	607

Orsa Vatten och Avfall AB

Ordförande: Glädje Jimmy Olsson (C)

Vice ordförande: Karin Bohlin (S)

Orsa Vatten och Avfall AB äger och förvaltar Orsa kommuns vatten- och avloppsanläggningar samt avfallsanläggningar. Bolaget ägs till 100 procent av Orsa kommun.

Under 2018 har bolaget färdigställt ett antal projekt där VA-utbyte Knapptågsvägen 6,5 mkr är den största. Bland pågående investeringsprojekt kan nämnas VA-utbyte Blickusvägen, upparbetat 3,0 mkr. En så kallad vattenkiosk (säkerställt tappställe för vatten) finns numera på Storgärdet för våra externa kunder. Diverse förbättringar har skett på våra reningsverk och anläggningar i Orsa, bland annat ett nytt kompaktreningsverk i Skattungbyn.

Bolaget har under 2018 ingått ett genomförandeavtal för att säkerställa nuvarande funktioner vid avloppsreningsanläggningarna i Grönklitt och Fryksås samt möjliggöra utökad exploatering i Grönklitt. Den tekniska lösningen handlar om att anlägga överföringsledningar för vatten och spillvatten mellan centrala Orsa och Fryksås/Grönklitt

samt förstärka funktion och kapacitet vid Bunk avloppsreningsverk. Projektet uppskattas till en kostnad på cirka 94 mkr varav bolaget ska svara för cirka 44 mkr. Övriga parter i avtalet är Orsa kommun samt Grönklittsgruppen. Projekteringsarbetet pågår.

En gemensam avfallsplan för Mora, Orsa och Älvdalens kommuner fastställdes i kommunfullmäktige i maj. Planen är i stort sett gemensam med alla kommuner i Dalarna och gäller perioden 2018–2022. En ny slamtaxa antogs i kommunfullmäktige och började gälla från den 1 mars. För normalabonnemanget innebar det en sänkning, medan vissa tilläggsavgifter höjdes. En utredning gällande avfallstaxan, särskilt med tanke på grundavgifter, har pågått under året.

Ekonomi

Intäkterna för den totala VA-verksamheten uppgick 2018 till 18,1 mkr (18,3 mkr 2017). Intäkterna för avfallsverksamheten uppgick till 10,0 mkr (9,9 mkr 2017). Tjänsteköpen från Nodava AB uppgår till 13,4 mkr (12,1 mkr 2017), detta är den största enskilda kostnadsposten i Orsa Vatten och Avfall AB. El är en annan av de större kostnadsposterna och under 2018 förbrukades el för 1 489 tkr (1 573 tkr 2017). Kostnaden för kemikalier uppgick till 303 tkr (383 tkr 2017).

VA-verksamheten redovisar ett underskott på 1 204 tkr och avfallsverksamheten redovisar ett underskott på 644 tkr före bokslutsdispositioner. De ackumulerade överskotten uppgår till 2 256 tkr varav VA-verksamheten har ett underskott på 1 852 tkr och avfallsverksamheten har ett överskott på 4 108 tkr.

Framtiden

Avfallsföreskrifter kommer att revideras under kommande år. I övrigt fortsätter pågående projekt som till exempel överföringsledningar Grönklitt–Orsa.

Resultaträkning, inklusive intern handel

(tkr)	2018	2017
Verksamhetens intäkter	28 119	28 357
Verksamhetens kostnader	-25 855	-23 955
Avskrivningar	-3 923	-3 622
Rörelseresultat	-1 659	780
Finansiella intäkter	7	9
Finansiella kostnader	-196	-455
Resultat efter finansnetto	-1 848	334
Bokslutsdispositioner	1 870	-300
Skatt	0	-1
Årets resultat	22	33

Nyckeltal

	2018	2017
Omsättning (tkr)	28 118	28 357
Resultat efter finansnetto (tkr)	-1 848	335
Balansomslutning (tkr)	137 998	123 789
Soliditet (%)	9,7	8,8
Kassalikviditet (%)	0,4	0,4
Eget kapital inklusive del av obeskattade reserver (tkr)	13 409	10 846

Visste du att?

Totalt 3 procent av matavfallet som samlas in i Dalarna kommer från Orsa. Insamlat matavfall från Dalarnas hushåll körs till Fågelmýra avfallsanläggning i Borlänge. Där behandlas det för att kunna transporteras till biogas-anläggning för produktion av fordonsgas och växtnäring. Biogas minskar koldioxidutsläppen med 90 procent. Matavfallet i Dalarna räcker till att gödsla cirka 500 hektar jordbruksmark (17 m² per person). Gödsel baserat på matavfall är om kvalitetskraven uppfylls godkänt för att användas i ekologisk odling. Gödseln ersätter cirka 25 ton fosfor som annars hade behövt köpas in som konstgödsel. Biogasen som produceras ur matavfallet räcker till att köra cirka 1 400 personbilar under ett år (1 500 mil) motsvarande en CO₂ besparing på cirka 4 000 ton. Under 2018 används gasen och biogödsel i Mälardalen. Energiförlusten för dessa transporter bedöms vara cirka 5 procent jämfört med lokal avsättning.

Nodava AB

Ordförande: Gunnar Barke (S)

Vice ordförande: Joakim Holback (C)

Norra Dalarnas Vatten och Avfall AB (Nodava AB) ägs gemensamt av Mora, Orsa och Älvdalens kommuner (MOA). Genom ett uppdrags- och samarbetsavtal med de tre kommunerna sköter bolaget VA- och avfallsverksamheten i kommunerna.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Nodava AB har under året arbetat med att få ordning och reda i organisationen och med att definiera och förtydliga roller. Till exempel har en kompetensförsörjningsplan tagits fram, en översyn av rutiner har genomförts och befintliga rutiner är nedtecknade. Nodava AB har tagit fram nyckeltal för våra verksamheter samt diverse riktlinjer och principer som kommer att vara vägledande i vårt dagliga arbete.

I verksamheten präglades året av de många projekt som pågår inom MOA. Nodava AB har deltagit i många strategiska arbeten i MOA, bland annat framtagning av VA-plan för Älvdalens kommun, genomförande och uppföljning av VA-plan i Mora med mera. En ny slam- och spolentreprenör påbörjade sitt uppdrag under mars månad 2018. Miljöalmanackan gavs ut i enklare format, dock med samma nyttiga information till våra kunder inom MOA.

Personal

En HR-chef är rekryterad och påbörjade sin tjänst under hösten 2018. Ny driftchef är under rekrytering våren 2019.

Ekonomi

Verksamhetens totala kostnad fördelas ut på de tre ägarbolagen genom tidsredovisning eller genom fördelningsnycklar. Nodava AB ska inte vara vinstgivande. Försäljningen till ägarbolagen uppgår till sammanlagt 66 125 tkr (62 563 tkr 2017) varav försäljning till Orsa Vatten och Avfall AB uppgår till 12 765 tkr (12 076 tkr 2017). Därutöver har sålts till Orsa kommun för 125 tkr (256 tkr 2017).

Framtiden

Investeringstakten i våra ägarbolag ökar vilket kommer att påverka taxenivåerna i MOA. För att möta den ökande takten behöver bolaget rekrytera ett antal personer då flera av våra medarbetare som arbetar med projekt går i pension 2019–2020. Arbetet med att säkra kompetens inom hela verksamheten kommer att vara i fokus. Nodava AB ska ha en stark beställarkompetens då investeringarna ska genomföras.

Det interna arbetet med ordning och reda fortsätter som påbörjat. Ett nytt ekonomisystem ska lanseras och arbetet med att ta fram och skriva ner rutiner fortsätter. På lite längre sikt ser vi att miljöarbetet ska vara en naturlig del i vårt arbete och då avses miljöbokslut, hållbarhetsstrategi och miljöpolicy.

Resultaträkning, inklusive intern handel

(tkr)	2018	2017
Verksamhetens intäkter	66 126	63 964
Verksamhetens kostnader	– 65 756	– 63 705
Avskrivningar	– 207	– 218
Rörelseresultat	163	41
Finansiella intäkter	0	0
Finansiella kostnader	– 29	– 19
Resultat efter finansnetto	134	22
Bokslutsdispositioner	0	6
Skatt	– 47	– 28
Årets resultat	87	0

Nyckeltal

	2018	2017
Omsättning (tkr)	66 062	63 964
Resultat efter finansnetto (tkr)	134	22
Balansomslutning (tkr)	17 352	15 122
Soliditet (%)	8,8	9,5
Kassalikviditet (%)	107,3	106,3
Eget kapital inklusive del av obeskattade reserver (tkr)	1 520	1 433

Orsabostäder AB

Ordförande: Bernt Westerhagen (C)

Vice ordförande: Hans-Göran Olsson (S)

Inledning

Orsabostäder AB har under 2018 arbetat aktivt med att utveckla vår uthyrningsprocess för att underlätta för våra framtida kunder. Vi har bland annat minskat våra inkomstkrav så fler människor har möjlighet att hyra våra lägenheter. Vi har haft en omflyttningsgrad under året på cirka 18 procent och vår vakansgrad under året har haft ett snitt på 1,9 procent vilket är 0,5 procent bättre än 2017.

Multiarenan på Storgärdet som påbörjades under 2017 blev invigd efter sommaren och vi har utifrån tidigare hyresgästenkät utfört åtgärder för ökad trivsel i våra områden som till exempel blomsterurnor och sittgrupper.

Det har varit många projekt under året där de större är fasadrenovering, renovering av parkeringar med tillhörande motorvärmastyrningar och takrengöring. Vår uppkoppling av våra fastigheters driftsystem är slutfört vilket nu ska kunna ge oss en energibesparing på sikt. Andra energiprojekt är installation av ventilationssystem med värmeväxling i ett av våra områden.

Hyresmarknadskommitténs utfall angående 2018 års hyresjustering blev till slut 1,23 procent från den 1 februari. Även hyresförhandlingen för 2019 har varit svår och hjälp har begärts från central organisation (SABO). Förhandlingarna avslutades i januari med en överenskommen hyreshöjning om 3 procent från och med 1 mars. Framgent är 1 mars nytt förhandlingsdatum istället för 1 januari.

Orsabostäder AB har anpassat sin verksamhet utifrån den europeiska dataskyddsförordningen (GDPR) som började gälla från den 25 maj 2018.

Orsabostäder AB har tagit fram en affärsplan med ny vision, affärsidé, värdegrunder och lång- och kortsiktiga mål. Affärsplanen antogs av styrelsen i december och harmoniserar med kommunens vision och övergripande mål.

Vi har valt att ge ett bidrag till cancerforskning som en del i vårt arbete med ansvarsfullt företagande.

Målarbete

Vår vision är att vara ett framgångsföretag vilket får ses som ett övergripande mål för bolaget. För att nå dit har vi delmål och aktiviteter. Vi ska ha nöjda hyresgäster vilket vi mäter genom *nöjd-kund-index* (NKI). Vi ska ha en god ekonomi och uppföljning av budget samt bra och nöjda medarbetare vilket vi mäter genom *nöjd-medarbetar-index* (NMI). Vi har nått våra mål gällande NKI, NMI och ekonomi.

Personal

Orsabostäder AB har tio personer anställda varav fyra är tjänstemän. Fördelningen är tre kvinnor och sju män. Sjukfrånvaron har varit ganska normal med någon långtidssjukskrivning.

Investeringar

Under året har bolaget investerat i fastigheter för 11 149 tkr (12 760 tkr 2017) varav 7 385 tkr (9 968 tkr 2017) är aktiverade reparationer.

Kommentar till ekonomin

Hysesintäkterna har ökat med 471 tkr i jämförelse med föregående år.

Resultatet efter finansiella poster ökade med 2 952 tkr. Räntenettet förbättrades med 585 tkr och avskrivningarna ökade med 790 tkr. Reparation och underhåll har minskat med 2 277 tkr vilket är att hänföra till föregående års stora aktivitet med att renovera tomställda lägenheter.

Kassaflödet under året var 3 235 tkr (-527 tkr 2017) vilket ökat behållningen på koncernvalutakontot.

Framtiden

Orsabostäder AB har ett stort underhållsbehov på sina fastigheter som kommer att vara i fokus under många år framöver. För att klara ekonomin och se till att våra hyresgäster kan bo kvar måste vi arbeta med långsiktiga underhållsplaner och hållbar förvaltning.

Orsas bostadsutveckling kommer också att påverka oss beroende på hur marknaden blir. Vi ser ingen avmattning men inte heller någon ökning av efterfrågan av hyresrätter utan det är en ganska stabil och jämn efterfrågan.

Orsabostäder AB har för att kunna eliminera eventuella risker i sin verksamhet börjat med internkontroll som följs upp och dokumenteras en gång per kvartal och rapporteras på styrelsemöten.

Resultaträkning, inklusive intern handel

(tkr)	2018	2017
Verksamhetens intäkter	52 238	51 611
Verksamhetens kostnader	- 32 273	- 34 820
Avskrivningar	- 7 676	- 6 886
Rörelseresultat	12 289	9 905
Finansiella intäkter	21	38
Finansiella kostnader	- 2 134	- 2 719
Resultat efter finansnetto	10 176	7 224
Bokslutsdispositioner	- 1 160	- 216
Skatt	- 1 796	- 1 547
Årets resultat	7 220	5 461

Nyckeltal

	2018	2017
Omsättning (tkr)	51 013	50 542
Resultat efter finansnetto (tkr)	10 176	7 224
Balansomslutning (tkr)	198 148	191 348
Soliditet (%)	36,1	33,1
Kassalikviditet (%)	55,5	30,8
Eget kapital inklusive del av obeskattade reserver (tkr)	71 544	63 419

Orsa Lokaler AB

Ordförande: Bernt Westerhagen (C)

Vice ordförande: Hans-Göran Olsson (S)

År 2018 har löpt på som planerat med många projekt som pågått. Några korta men ändå av större karaktär är takbyte på Orsaskolan och hyresgäst-anpassningar för verksamheterna på Dalagatan 1 där Grönklittsgruppen nu har sitt huvudkontor. Ett större projekt är förskolan Nyfiken i gamla biblioteket som är i bruk sedan augusti. Projektet med Lillåhems särskilda boende har utvecklats under året och blivit betydligt större än från början och inkluderar övriga verksamheter inom kommunen som storkök, tvätt, trygghetsboenden och eventuellt nya förskolor.

Vi fortsätter arbetet med att koppla upp våra fastigheter gällande media som fjärrvärme och el vilket gör att vi kan ha en bättre driftoptimering samt uppföljning.

Vårt arbete med att skapa samarbetsforum med kommunens verksamheter för att hitta synergier i våra arbeten har fallit väl ut inom verksamhetsområde lärande och vi har fortsatt med de andra verksamhetsområdena.

Orsa Lokaler AB har anpassat sin verksamhet utifrån den europeiska dataskyddsförordningen (GDPR) som började gälla från den 25 maj 2018.

Orsa Lokaler AB har tagit fram en affärsplan med ny vision, affärsidé, värdegrunder och lång- och kortsiktiga mål. Affärsplanen antogs av styrelsen i december och harmoniserar med kommunens vision och övergripande mål.

Vi har valt att ge ett bidrag till cancerforskning som en del i vårt arbete med ansvarsfullt företagande.

Målarbete

Vår vision är att vara ett framgångsföretag vilket får ses som ett övergripande mål för bolaget. För att nå dit har vi delmål och aktiviteter. Vi ska ha nöjda hyresgäster vilket vi mäter genom *nöjd-kund-index* (NKI). Vi ska ha en god ekonomi och god uppföljning av budget samt bra och nöjda medarbetare vilket vi mäter genom *nöjd-medarbetar-index* (NMI). Vi har nått våra mål gällande NKI, NMI och ekonomi.

Personal

Orsa Lokaler AB har i medeltal haft 24 anställda. Fördelningen är 18 kvinnor och 6 män.

Sjukfrånvaron har varit normal med några långtidssjukskrivningar.

Investeringar

Under året har bolaget investerat i fastigheter för 18 546 tkr (6 617 tkr 2017) varav 4 577 tkr (4 754 tkr 2017) är aktiverade reparationer. Av årets investeringar avser 11 324 tkr ombyggnation av biblioteket till förskola.

Kommentar till ekonomin

Hyresintäkterna har ökat med 1 340 tkr i jämförelse med föregående år varav cirka 600 tkr är att hänföra till hyreshöjning i befintliga hyresavtal.

Resultatet efter finansiella poster ökade med 153 tkr. Räntenettet förbättrades med 529 tkr och avskrivningarna ökade med 1 825 tkr varav 1 430 tkr är nedskrivning av allergiskolan på Digerberget.

Kassaflödet under året var 19 681 tkr (1 569 tkr 2017). Bolaget har under året gjort en nyemission om 35 mkr vilket används för att amortera ner skulden med 31,5 mkr.

Fastigheterna som ingår i kommunala beslut redovisar ett resultat på -1 144 tkr (-1 058 tkr 2017).

Framtiden

Projektet ombyggnation Lillåhems särskilda boende kommer att ta kraft och tid från förvaltningen vilket gör att vi måste hitta effektivitet i vårt framtida arbete. Projektet beräknas vara klart under 2022.

För att vi ska bli bättre beställare och på så sätt hålla nere kostnaderna måste vi öka vår kompetens inom projektprocessen. Dels genom utbildning, dels genom att genomföra projektutvärdering efter varje genomfört projekt.

Orsa Lokaler AB har för att kunna eliminera eventuella risker i sin verksamhet börjat med internkontroll som följs upp och dokumenteras en gång per kvartal och rapporteras på styrelsemöten.

Vi måste även se över vår organisation så vi inte tappar kompetens och effektivitet då vi står inför några pensionsavgångar framöver.

Resultaträkning, inklusive intern handel

(tkr)	2018	2017
Verksamhetens intäkter	42 541	40 347
Verksamhetens kostnader	- 28 816	- 27 764
Avskrivningar	- 8 544	- 6 719
Rörelseresultat	5 181	5 864
Finansiella intäkter	0	0
Finansiella kostnader	- 2 639	- 3 169
Resultat efter finansnetto	2 542	2 695
Bokslutsdispositioner	92	162
Skatt	- 606	- 548
Årets resultat	2 028	2 309

Nyckeltal

	2018	2017
Omsättning (tkr)	38 186	36 849
Resultat efter finansnetto (tkr)	2 542	2 695
Balansomslutning (tkr)	212 718	202 469
Soliditet (%)	23,9	7,0
Kassalikviditet (%)	44,3	148,3
Eget kapital inklusive del av obeskattade reserver (tkr)	51 098	14 142

Kommunens driftredovisning

(tkr)	2018					2017	
	Utfall Intäkter	Utfall Kostnader	Budget Intäkter	Budget Kostnader	Avvikelse Netto	Utfall Netto	Utfall Netto
Kommunfullmäktige	147	-2 705	250	-2 955	147	-2 558	-2 436
Kommunstyrelse	100	-7 725	0	-9 200	1 575	-7 625	-7 981
Utskott för strategi	16 533	-45 548	15 381	-43 313	-1 083	-29 015	-25 511
Utskott för samhälle	34 260	-84 046	31 237	-82 073	1 050	-49 786	-47 580
Utskott för lärande	19 458	-174 260	12 667	-169 917	2 448	-154 802	-156 233
Utskott för omsorg	39 199	-184 369	34 750	-184 507	4 587	-145 170	-139 463
Miljönämnd	11 540	-13 489	12 011	-13 787	-173	-1 949	-1 636
Byggnadsnämnd	770	-5 174	1 200	-5 227	-378	-4 405	-4 135
Summa styrelse/nämnder	122 007	-517 316	107 496	-510 979	8 173	-395 310	-384 975
Finansiering	503 340	-95 367	504 816	-92 623	-4 220	407 973	412 973
Summa	625 347	-612 683	612 312	-603 602	3 953	12 663	27 998

Kommentar: Inga tilläggsanslag har tilldelats under året.

Kommunens investeringsredovisning

(tkr)	2018				2017		
	Anslag	Ombud- geterat	Tilläggs- anslag	Totalt anslag	Utfall	Avvikelse	Utfall
Kommunstyrelse	0	0	0	0	0	0	0
Utskott för strategi	400	570	0	970	957	13	452
Utskott för samhälle	14 330	5 385	0	19 715	23 833	-4 118	17 474
Utskott för lärande	1 600	550	0	2 150	2 196	-46	1 235
Utskott för omsorg	1 250	0	0	1 250	599	651	973
Miljönämnd	0	350	0	350	342	8	0
Exploateringsfastighet	0	2 200	0	2 200	0	2 200	0
Summa	17 580	9 055	0	26 635	27 927	-1 292	20 134

2018-12-31 pågick följande större projekt

(tkr)	Totalt anslag	Upparbetad utgift
Stadsnät	35 401	74 999
Exploatering Lisselhed	22 560	4 256
Trafiksäkerhetsåtgärder	3 300	2 396
Vägbelysning samförläggning el	2 000	3 374

Resultaträkning

(tkr)

	Not	Kommunen		Koncernen	
		2018	2017	2018	2017
Verksamhetens intäkter	1	96 664	109 837	187 753	199 815
Verksamhetens kostnader	2	-495 750	-497 453	-550 763	-553 569
Avskrivningar	3	-11 559	-10 459	-31 827	-27 815
Verksamhetens nettokostnader		-410 645	-398 075	-394 837	-381 569
Skatteintäkter	4	286 365	285 248	286 365	285 248
Generella statsbidrag och utjämning	5	135 578	140 690	135 578	140 690
Verksamhetens resultat		11 298	27 863	27 106	44 369
Finansiella intäkter	6	2 043	1 088	979	1 165
Finansiella kostnader	7	-678	-953	-4 566	-7 330
Resultat före skatt	8	12 663	27 998	23 519	38 204
Skatt				-2 242	-2 183
Årets resultat	8	12 663	27 998	21 277	36 021

Noter till resultaträkning

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2018	2017	2018	2017
1 Verksamhetens intäkter				
Försäljningsintäkter	2 631	2 928	93 720	92 906
Taxor och avgifter	16 773	16 321	16 773	16 321
Hyror och arrenden	7 017	6 983	7 017	6 983
Bidrag	59 375	71 394	59 375	71 394
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	10 829	10 818	10 829	10 818
Exploateringsintäkter	39	1 000	39	1 000
Realisationsvinster	0	393	0	393
Summa	96 664	109 837	187 753	199 815
2 Verksamhetens kostnader				
Löner och sociala avgifter	-269 982	-262 237	-304 346	-295 119
Pensionskostnader	-27 728	-21 598	-29 706	-23 433
Inköp av anläggnings- och underhållsmaterial	-1 274	-1 421	-1 274	-1 421
Bränsle, energi och vatten	-2 093	-2 253	-2 093	-2 253
Köp av huvudverksamhet	-82 959	-100 661	-82 959	-100 661
Lokal- och markhyror	-40 923	-40 146	-40 923	-40 146
Lämnade bidrag	-21 732	-20 705	-21 732	-20 705
Fastighetskostnader	-1 854	-2 058	-1 854	-2 058
Övriga kostnader	-47 205	-46 374	-65 876	-67 773
Summa	-495 750	-497 453	-550 763	-553 569
Ej uppsägningsbara operationella leasingavtal (alla, oavsett löptid)				
<i>Avgifter</i>				
– med förfall inom 1 år	85	792	687	1 246
– med förfall inom 1–5 år	32	87	967	3 374
– med förfall senare än 5 år	0	0	0	0
Summa	117	879	1 655	4 620
Extra stöd med anledning av flyktingsituationen december 2015 – statsbidrag för flyktingar				
<i>Extra stöd med anledning av flyktingsituationen bokas upp för de verkliga kostnader som uppstått under året och kvarvarande bidrag bokförs som en förutbetalad intäkt. Det ursprungliga bidraget uppgick till 15,4 mkr och under 2016–2018 förbrukades 13,6 mkr. Under 2018 förbrukades 5,1 mkr.</i>				
3 Avskrivningar				
Beloppen utgörs av planenliga avskrivningar. Avskrivningarna beräknas på anläggningstillgångarnas anskaffningsvärde. Den procentuella avskrivningen per år uppgår till: immateriella anläggningstillgångar 20 procent, inventarier 10–33 procent, byggnader 2–10 procent i kommunen och 1–10 procent i koncernen.				
Årets avskrivningar	-11 559	-10 459	-31 827	-27 816

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2018	2017	2018	2017
4 Skatteintäkter				
Egna skatteintäkter	286 365	285 248	286 365	285 248
<i>Preliminära skattebetalningar</i>	287 789	286 283	287 789	286 283
<i>Prognos för slutavräkning</i>	-1 424	-1 035	-1 424	-1 035
Summa	286 365	285 248	286 365	285 248
5 Generella statsbidrag och utjämning				
Kommunalekonomisk utjämning	111 022	115 964	111 022	115 964
LSS-utjämning	-2 666	-4 894	-2 666	-4 894
Kommunal fastighetsavgift	16 922	15 954	16 922	15 954
Generella bidrag från staten	10 300	13 666	10 300	13 666
Summa	135 578	140 690	135 578	140 690
6 Finansiella intäkter				
Utdelning aktier	5	5	7	7
Ränteintäkter bank	446	319	453	319
Oreälvens Kraft	25	76	25	76
Övriga ränteintäkter	132	30	151	30
Borgensavgifter	1 092	1 110	0	0
Övriga finansiella intäkter	343	-452	343	733
Summa	2 043	1 088	979	1 165
7 Finansiella kostnader				
Räntor på lån	0	0	-3 884	-5 483
Bankavgifter	-156	-104	-156	-104
Dröjsmålsräntor	-4	-2	-4	-2
Ränta på pensionsmedel	-426	-470	-426	-470
Nedskrivning av finansiella anläggningstillgångar	0	-334	0	-334
Övriga finansiella kostnader	-92	-43	-96	-937
Summa	-678	-953	-4 566	-7 330
8 Avstämning mot kommunallagens balanskrav				
Årets resultat enligt resultaträkningen	12 663	27 998		
Samtliga realisationsvinster	0	-393		
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	12 663	27 605		
Medel till resultatutjämningsreserv	0	0		
Årets balanskravsresultat	12 663	27 605		
<i>Öronmärkt för pensioner år 2005–2013</i>	<i>27 496</i>	<i>27 496</i>		
Totalt öronmärkt för pensioner	27 496	27 496		
Balanskravsunderskott från tidigare år	0	0		
Summa	12 663	27 605		
Balanskravsresultat att reglera	0	0		

Balansräkning

(tkr)

	Not	Kommunen		Koncernen	
		2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar					
Dataprogram, ledningsrätter	1	0	0	631	821
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	2	141 290	127 976	636 708	601 181
Maskiner och inventarier	3	18 600	15 772	29 838	23 476
Pågående nyanläggning	4	0	0	23 056	11 252
Finansiella anläggningstillgångar	5	92 006	57 029	6 054	10 619
Summa anläggningstillgångar		251 896	200 777	696 287	647 349
Omsättningstillgångar					
Förråd med mera		0	0	69	129
Exploateringsfastigheter	6	5 751	5 751	5 751	5 751
Fordringar	7	48 538	43 095	46 101	36 289
Kortfristiga placeringar	8	32 604	42 451	32 604	42 451
Kassa och bank	9	29 512	51 905	31 966	54 732
Summa omsättningstillgångar		116 405	143 202	116 491	139 352
SUMMA TILLGÅNGAR		368 301	343 979	812 778	786 701
EGET KAPITAL OCH SKULDER					
Eget kapital					
Årets resultat		12 663	27 998	21 277	36 021
Resultatutjämningsreserv		15 000	15 000	15 000	15 000
Övrigt eget kapital		197 125	169 127	238 767	202 653
Summa eget kapital		224 788	212 125	275 044	253 674
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	10	27 215	20 810	27 886	21 667
Uppskjutna skatteskulder	11	0	0	10 394	8 956
Summa avsättningar		27 215	20 810	38 280	30 623
Skulder					
Långfristiga skulder	12	21 352	19 923	383 152	402 302
Kortfristiga skulder	13	94 946	91 121	116 302	100 102
Summa skulder		116 298	111 044	499 454	502 404
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		368 301	343 979	812 778	786 701
Panter och ansvarsförbindelser					
Panter och därmed jämförliga säkerheter					
Uttaga fastighetsinteckningar		400	400	142 640	142 640
Avgår: Panter i eget förvar		-400	-400	-400	-400
Ansvarsförbindelser	14				
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulderna eller avsättningarna		151 647	162 395	151 647	162 395
Övriga ansvarsförbindelser		361 882	389 012	13 539	18 912
Summa panter och ansvarsförbindelser		513 529	551 407	307 426	323 547

Noter till balansräkning

(tkr)

	Kommunen		Koncernen	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
1 Dataprogram, ledningsrätter				
<i>Avskrivningstid 5 år</i>				
Anskaffningsvärde	0	0	1 899	1 536
Årets anskaffning	0	0	0	363
<i>Ackumulerat anskaffningsvärde</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1 899</i>	<i>1 899</i>
Ackumulerade avskrivningar 1 januari	0	0	1 078	884
Årets avskrivningar	0	0	190	194
<i>Ackumulerade avskrivningar</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1 268</i>	<i>1 078</i>
Bokfört värde	0	0	631	821
2 Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
<i>Avskrivningstid 10–50 år för kommunen och 10–100 år för koncernen</i>				
Anskaffningsvärde	203 013	189 713	784 131	737 254
Årets anskaffning	20 641	16 836	50 336	36 213
Årets nedskrivningar	0	–314	0	–314
Anskaffningsvärde på årets korrigeringar	–536	–3 222	–536	–3 280
Omfördelning pågående nyanläggning	0	0	11 157	14 258
<i>Ackumulerat anskaffningsvärde</i>	<i>223 118</i>	<i>203 013</i>	<i>845 088</i>	<i>784 131</i>
Ackumulerade avskrivningar 1 januari	75 037	71 901	182 950	164 006
Årets avskrivningar	7 204	6 434	24 508	22 338
Årets nedskrivningar	0	–76	1 430	–76
Ackumulerade avskrivningar på årets korrigering	–413	–3 222	–413	–3 318
<i>Ackumulerade avskrivningar</i>	<i>81 828</i>	<i>75 037</i>	<i>208 475</i>	<i>182 950</i>
Bokfört värde	141 290	127 976	636 613	601 181
Fördelning av bokfört värde:				
Mark	572	572	26 529	572
Verksamhetsfastigheter	9 004	9 873	478 465	483 078
Publika fastigheter	130 561	116 306	130 561	116 306
Fastigheter för annan verksamhet	1 153	1 225	1 153	1 225
Summa	141 290	127 976	636 708	601 181

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
3 Maskiner och inventarier				
<i>Avskrivningstid 3–10 år</i>				
Anskaffningsvärde	66 474	64 280	84 893	81 392
Årets anskaffning	7 283	3 298	8 722	4 058
Årets nedskrivningar	0	-618	-230	-618
Anskaffningsvärde på årets avyttringar	0	-466	0	-466
Anskaffningsvärde på årets korrigeringar	-1 344	-20	-1 344	-21
Omfördelning pågående nyanläggning	0	0	3 479	548
<i>Ackumulerat anskaffningsvärde</i>	<i>72 413</i>	<i>66 474</i>	<i>95 520</i>	<i>84 893</i>
Ackumulerade avskrivningar 1 januari	50 702	47 011	61 417	56 430
Årets avskrivningar	4 355	4 025	5 739	5 321
Årets nedskrivningar	0	65	0	65
Ackumulerade avskrivningar på årets avyttringar	0	-466	-230	-466
Ackumulerade avskrivningar på årets korrigeringar	-1 244	67	-1 244	67
<i>Ackumulerade avskrivningar</i>	<i>53 813</i>	<i>50 702</i>	<i>65 682</i>	<i>61 417</i>
Bokfört värde	18 600	15 772	29 838	23 476
Fördelning av bokfört värde:				
Maskiner	1 482	1 501	8 621	1 501
Inventarier	10 562	9 491	11 402	17 195
Fordon	4 853	2 894	5 866	2 894
Konst	863	863	1 174	863
Övriga maskiner och inventarier	840	1 023	2 775	1 023
Summa	18 600	15 772	29 838	23 476
4 Pågående nyanläggning				
Ingående nedlagda kostnader	0	0	11 252	9 757
Årets nedlagda kostnader	0	0	28 790	16 301
Omfördelning	0	0	-16 986	-14 806
Utgående nedlagda kostnader	0	0	23 056	11 252
5 Finansiella anläggningstillgångar				
<i>Aktier</i>				
Orsabostäder AB	35 393	35 393	-	-
Orsa Lokaler AB	39 448	4 448	-	-
Orsa Vatten och Avfall AB	12 000	8 000	-	-
Oreälvens Kraft AB	18	18	18	18
Dalarna Holding AB	10	10	10	10
Visit Dalarna AB	210	210	210	210
Inlandsbanan AB	170	170	170	170
Dalhalla Förvaltning AB	94	94	94	94
Diverse övriga aktier	68	25	116	73
Summa	87 410	48 367	617	575
<i>Andelar</i>				
Inlandsbanekommunerna ekonomisk förening	30	30	30	30
Kommuninvest	3 540	3 540	3 540	3 540
Övriga andelar	26	26	26	25
Summa	3 596	3 596	3 596	3 595

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Utlämnat lån till Oreälvens Kraft	0	3 773	0	3 774
Kommuninvest förlagslån	1 000	1 000	1 000	1 000
Långsiktig fordran Region Dalarna	0	293	0	293
Övriga långfristiga fordringar	0	0	841	1 382
Summa	1 000	5 066	1 841	6 449
Summa	92 006	57 029	6 054	10 619

Andelskapitalet i Kommuninvest ekonomisk förening avser inbetalt andelskapital. Kommuninvest ekonomisk förening har därefter beslutat om insatsemissioner om sammanlagt 71 tkr för Orsa kommun. Orsa kommuns totala insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening uppgick den 31 december 2018 till 6 131 tkr varav särskild insats 3 260 tkr.

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
6 Exploateringsfastigheter				
Exploateringsfastigheter	5 751	5 751	5 751	5 751
Summa	5 751	5 751	5 751	5 751
7 Fordringar				
Barnomsorgsavgifter	59	47	59	47
Äldreomsorgsavgifter	305	136	305	136
Allmändebitering	2 116	1 764	2 116	1 764
Betalningar vid årsskiftet	-2	0	-2	0
Värdereglering osäkra kundfordringar	-22	-6	-308	-6
Förutbetalda kostnader	7 272	7 596	8 024	8 998
Upplupna intäkter	5 178	4 656	5 869	4 656
<i>varav fordringar på Migrationsverket</i>	<i>575</i>	<i>562</i>	<i>575</i>	<i>562</i>
Övriga fordringar hos staten	19 934	15 160	19 934	15 160
Mervärdesskatt	3 019	2 745	4 622	4 026
Diverse kortfristiga fordringar	10 679	10 997	5 482	1 508
Summa	48 538	43 095	46 101	36 289
8 Kortfristiga placeringar				
Aktier Grönklittsgruppen AB	12 649	12 649	12 649	12 649
Kortfristig placering	19 955	29 802	19 955	29 802
Summa	32 604	42 451	32 604	42 451
9 Kassa och bank				
Kontantkassa	37	35	38	67
Växelkassor	4	4	4	4
Koncernvalutakonto Nordea	32 886	46 577	28 742	51 259
Nordea	0	0	1 656	2 000
SHB	256	256	268	266
Swedbank	223	101	223	101
JAK Medlemsbank	250	250	1 036	1 035
Koncernvalutakonto Orsabostäder AB	3 872	613	-	-
Koncernvalutakonto Orsa Lokaler AB	1 125	12 945	-	-
Koncernvalutakonto Orsa Vatten och Avfall AB	-9 141	-8 876	-	-
Summa	29 512	51 905	31 966	54 732

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
10 Avsättningar för pensioner				
<i>Aktualiseringsgrad 96 procent</i>				
Specifikation per förmån exklusive ÖK-SAP				
Pensionsbehållning	1 640	1 808	1 640	1 808
Förmånsbestämd ålderspension	13 747	11 324	13 747	11 324
Särskild avtalspension	682	0	682	0
Pension till efterlevande	138	364	138	364
PA-KL pensioner	2 516	2 630	2 516	2 630
Löneskatt	4 542	3 912	4 542	3 912
Summa	23 265	20 038	23 265	20 038
Specifikation per förmån ÖK-SAP				
Särskilda avtalspensioner	0	0	0	0
Löneskatt	0	0	0	0
Summa	0	0	0	0
Antal visstidsförordnanden				
<i>Politiker</i>	0	0	0	0
<i>Tjänstemän</i>	0	0	0	0
Avsättning för pensionsförmåner intjänade från och med 1998 exklusive ÖK-SAP				
Ingående avsättning inklusive löneskatt	20 038	20 116	20 896	20 116
Utbetalningar	-783	-966	-823	-966
Finansiell uppräknig, ränta och basbelopp	426	470	480	470
Nyintjänande under året	3 154	401	3 277	401
Övrigt	-200	32	-524	32
Årets förändring av löneskatt, 24,26 procent	630	-15	630	-15
Summa	23 265	20 038	23 936	20 038
Avsättning för pensionsförmåner intjänade från och med 1998 ÖK-SAP				
Ingående avsättning inklusive löneskatt	0	39	0	39
Utbetalningar	0	-39	0	-39
Finansiell uppräknig, ränta och basbelopp	0	0	0	0
Arbetstagare som pensionerats	0	0	0	0
Övrigt	0	0	0	0
Årets förändring av löneskatt, 24,26 procent	0	0	0	0
Summa	0	0	0	0
Diverse pensionslösningar inklusive löneskatt	0	0	0	857
Pensionsskuld förtroendevalda inklusive löneskatt	3 950	772	3 950	772
Summa	27 215	20 810	27 886	21 667

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
11 Uppskjutna skatteskulder				
<i>Temporära skillnader föreligger i de fall tillgångars eller skuldars redovisade respektive skattemässiga värden är olika. Temporära skillnader avseende följande poster har resulterat i följande uppskjutna skattefordringar och skatteskulder:</i>				
Fordran för kostnad avdragsgill kommande år	0	0	- 318	- 1 047
Skuld temporär skillnad byggnader	0	0	9 500	8 615
Skuld obeskattade reserver	0	0	1 212	1 388
Summa	0	0	10 394	8 956
12 Långfristiga skulder				
Skulder till kreditinstitut koncern Orsa Vatten och Avfall AB	-	-	95 000	85 000
Skulder till kreditinstitut koncern Orsabostäder AB	-	-	108 600	108 600
Skulder till kreditinstitut koncern Orsa Lokaler AB	-	-	145 000	176 500
Periodiserade anslutningsavgifter Orsa Vatten och Avfall AB	-	-	13 200	12 279
Skuld gatukostnadsersättning	7 000	7 000	7 000	7 000
Skuld anläggnings- och anslutningsavgifter	14 320	11 454	14 320	11 454
Skuld investeringsbidrag	5 278	5 174	5 278	5 174
Ackumulerade upplösningar investeringsbidrag	- 5 246	- 3 705	- 5 246	- 3 705
Summa	21 352	19 923	383 152	402 302
Orsa Vatten och Avfall AB				
Genomsnittlig ränta (%)			0,26	0,52
Genomsnittlig räntebindningstid (år)			1,8	2,7
Lån som förfaller inom 1 år (tkr)			10 000	12 000
Lån som förfaller inom 2–3 år (tkr)			63 000	52 000
Lån som förfaller inom 4–10 år (tkr)			22 000	0
Orsabostäder AB				
Genomsnittlig ränta inklusive derivat (%)			1,66	2,27
Genomsnittlig räntebindningstid (år)			2,2	3,1
Lån som förfaller inom 1 år (tkr)			40 000	48 600
Lån som förfaller inom 2–3 år (tkr)			48 600	40 000
Lån som förfaller inom 4–10 år (tkr)			20 000	20 000
Orsa Lokaler AB				
Genomsnittlig ränta inklusive derivat (%)			1,24	1,49
Genomsnittlig räntebindningstid (år)			2,2	2,3
Lån som förfaller inom 1 år (tkr)			71 000	81 500
Lån som förfaller inom 2–3 år (tkr)			50 000	75 000
Lån som förfaller inom 4–10 år (tkr)			20 000	20 000
Derivatinstrument				
<i>Avtal om en så kallad ränteswap används av Orsabostäder AB och Orsa Lokaler AB för räntebindning och skyddar bolagen mot ränteförändringar. Genom säkringen erhåller bolagen en fast ränta och det är denna ränta som redovisas i resultaträkningen i posten finansiella kostnader och räntor på lån.</i>				

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
13 Kortfristiga skulder				
Leverantörsskulder	18 878	12 031	30 989	20 494
Pensionsskuld, individuell del	8 870	9 365	9 451	9 365
Semester- och ferielöneskuld	15 767	14 987	17 540	16 393
Löneskuld december	4 097	3 990	4 254	3 990
Övriga upplupna kostnader	22 336	16 965	22 942	21 855
Förutbetalda intäkter	8 184	4 313	10 732	4 745
Engångsmedel med anledning av flyktingsituationen	1 868	6 950	2 457	6 950
Förutbetalda skatteintäkter	2 817	2 426	2 817	2 426
Källskatt och löneavdrag	4 543	4 496	4 843	5 402
Momsskuld	0	0	750	807
Koncernvalutakonto koncernföretag	4 997	13 558	-	-
Diverse kortfristiga skulder	2 589	2 040	9 527	7 673
Summa kortfristiga skulder	94 946	91 121	116 302	100 102
14 Ansvarsförbindelser				
Pensioner intjänade till och med den 31 december 1997				
Ingående pensionsskuld	162 395	164 965	162 395	164 965
Utbetalningar	-6 336	-6 305	-6 336	-6 305
Finansiell uppräknig, ränta och basbelopp	2 914	3 604	2 914	3 604
Övrigt (korrigeringspost)	-5 228	633	-5 228	633
Årets förändring av löneskatt, 24,26 procent	-2 098	-502	-2 098	-502
Summa	151 647	162 395	151 647	162 395
Borgen för kommunens företag	348 600	370 100	-	-
Borgen för småhus och bostadsrätter	13 232	14 119	13 232	14 119
Övriga borgensförbindelser	50	4 793	307	4 793
Summa	361 882	389 012	13 539	18 912
Summa	513 529	551 407	165 186	181 307

Orsa kommun har i mars 1995 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 288 kommuner och landsting/regioner som per den 31 december 2018 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt inanspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Orsa kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per den 31 december 2018 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 404 804 079 439 kronor och totala tillgångar till 406 323 006 299 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 393 194 171 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 395 108 287 kronor.

Kassaflödesrapport

(tkr)

	Not	Kommunen		Koncernen	
		2018	2017	2018	2017
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat		12 663	27 998	21 962	36 021
Justering för ej likviditetspåverkande poster	1	16 646	9 938	37 436	28 833
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>		<i>29 309</i>	<i>37 936</i>	<i>59 398</i>	<i>64 854</i>
Ökning/minskning kortfristiga fordringar		-5 443	14 024	-1 051	19 856
Ökning/minskning varulager		0	0	60	99
Ökning/minskning kortfristiga skulder		3 825	-7 479	7 203	-8 632
<i>varav engångsmedel flykting</i>		<i>-5 082</i>	<i>-7 191</i>	<i>-5 082</i>	<i>-7 191</i>
Ökning/minskning exploateringsfastigheter	2	0	357	0	357
Ökning/minskning kortfristiga placeringar	3	9 847	-3 000	10 117	-3 000
Kassaflöde från den löpande verksamheten		37 538	41 838	75 727	73 534
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i immateriella anläggningstillgångar	4	0	0	0	-363
Investering i materiella anläggningstillgångar	5	-27 924	-20 134	-85 498	-56 186
Investeringsbidrag till materiella anläggningstillgångar	6	2 970	6 476	2 970	9 669
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	7	0	466	49	466
Investering i finansiella tillgångar	8	-39 042	-220	-39 042	-220
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-63 996	-13 412	-121 521	-46 634
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån	9	0	0	10 000	0
Återbetalning av lån		0	0	-31 500	0
Ökning/minskning av långfristiga fordringar	10	4 065	233	5 527	1 010
Nyemission		0	0	39 000	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		4 065	233	23 027	1 010
Årets kassaflöde		-22 393	28 659	-22 767	27 910
Likvida medel vid årets början		51 905	23 246	54 734	26 822
Likvida medel vid årets slut		29 512	51 905	31 967	54 732
Förändring av likvida medel		-22 393	28 659	-22 767	27 910

Noter till kassaflödesrapport

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2018	2017	2018	2017
1 Ej likviditetspåverkande poster				
Av- och nedskrivningar	11 559	11 380	31 771	27 816
Avsatt till pensioner	5 876	- 523	5 690	- 553
Ränta på pensionsavsättning (inklusive löneskatt)	529	584	529	584
Utrangering/rea förlust	0	0	0	550
Realisationsvinster vid försäljning av diverse anläggningstillgångar	0	- 393	- 48	- 393
Nedskrivning aktier Siljan Turism	0	334	0	334
Korrigerig och utrangering av diverse anläggningstillgångar	223	14	223	14
Upplösning av investeringsbidrag	- 1 541	- 1 458	- 1 541	- 1 679
Förändring av obeskattade reserver	0	0	- 802	0
Förändring av uppskjuten skatt	0	0	1 614	2 183
Diverse ej likviditetspåverkande poster	0	0	0	- 23
Summa	16 646	9 938	37 436	28 833
2 Exploateringsfastigheter				
Försäljning av exploateringsfastigheter	0	357	0	357
Exploatering	0	0	0	0
Summa	0	357	0	357
3 Kortfristiga placeringar				
Avyttring kortfristiga placeringar	10 000	0	10 270	0
Anskaffning kortfristiga placeringar	0	- 3 000	0	- 3 000
Värdereglering kortfristiga placeringar	- 153	0	- 153	0
Summa	9 847	- 3 000	10 117	- 3 000
4 Investering i immateriella anläggningstillgångar				
Anskaffning enligt investeringsredovisningen	0	0	0	- 363
Summa	0	0	0	- 363
5 Investering i materiella anläggningstillgångar				
Anskaffning enligt investeringsredovisningen	- 27 924	- 20 134	- 85 498	- 56 186
Summa	- 27 924	- 20 134	- 85 498	- 56 186
6 Investeringsbidrag till materiella anläggningstillgångar				
Anläggnings- och anslutningsavgifter	2 866	6 012	2 866	9 205
Investeringsbidrag	104	464	104	464
Summa	2 970	6 476	2 970	9 669
7 Försäljning av materiella anläggningstillgångar				
Diverse mindre avyttringar	0	466	49	466
Summa	0	466	49	466

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2018	2017	2018	2017
8 Investering i finansiella tillgångar				
Visit Dalarna AB, Dalarna Holding AB	0	-220	0	-220
Köp av aktier i Inera AB	-42	0	-42	0
Ökning av aktiekapital i Orsa Lokaler AB	-35 000	0	-35 000	0
Ökning av aktiekapital i Orsa Vatten och Avfall AB	-4 000	0	-4 000	0
Summa	-39 042	-220	-39 042	-220
9 Nyupptagna lån				
Nyupptagna lån koncern Orsabostäder AB	0	0	0	0
Nyupptagna lån koncern Orsa Vatten och Avfall AB	0	0	10 000	0
Summa	0	0	10 000	0
10 Långfristiga fordringar				
Oreälvens Kraft AB amortering av lån	3 772	233	3 772	233
Andra långfristiga fordringar	293	0	1 755	777
Summa	4 065	233	5 527	1 010

Redovisningsmodell

I driftredovisningen beskrivs de enskilda verksamheternas budgeterade respektive redovisade kostnader och intäkter. Resultaträkningen utgår från intäkterna och kostnaderna i driftredovisningen sedan dessa summor har justerats med bland annat interna poster.

Investeringsredovisningens uppgift är att visa hur investeringsutgifterna under året har fördelat sig på olika verksamhetsområden.

Resultaträkningen redovisar intäkter och kostnader och visar hur årets resultat samt förändringen av eget kapital har uppkommit. Förändringen kan också fås genom att jämföra eget kapital mellan två redovisningsår.

Kassaflödesrapporten ger upplysning om hur medel har tillförts och använts. Ett positivt saldo på kassaflödesrapporten innebär således att en del av de tillförda medlen har använts till att förstärka likviditeten.

I balansräkningen redovisas kommunens finansiella ställning vid en viss tidpunkt. Här redovisas hur kommunens kapital har använts och anskaffats. Kapitalet används till olika slags tillgångar, som finansieras antingen av skulder i kombination med eller enbart eget kapital. Balansräkningens tillgångssida uppdelas i anläggnings- och omsättningstillgångar. Anläggningstillgångar är fast och lös egendom avsedd för stadigvarande innehav. Exempel på det är bland annat byggnader, maskiner och fordon.

Omsättningstillgångarna består av likvida medel och tillgångar som på kort tid kan omvandlas till likvida medel.

Skulderna uppdelas i långfristiga respektive kortfristiga skulder beroende på löptid. Eget kapital är differensen mellan tillgångar och skulder.

Redovisningsprinciper 2018

Kommunen följer den kommunala redovisningslagen samt de rekommendationer som Rådet för kommunal redovisning (RKR) utfärdat vad gäller redovisningen. Undantaget är redovisning av finansiell leasing och extra stöd med anledning av flyktingsituationen december 2015 – statsbidrag för flyktingar. Extra stöd med anledning av flyktingsituationen bokas upp för de verkliga kostnader som uppstått i kommunen och kvarvarande bidrag bokförs som en förutbetalad intäkt.

I noterna till resultaträkningen lämnas upplysning om ej uppsägningsbara operationella **leasingavtal**. Några leasingobjekt är att betrakta som finansiell leasing enligt RKR 13.2. Nedan lämnas upplysningar om dessa avtal. Finansiella leasingavtal med en avtalstid överstigande tre år:

Avgifter (tkr)	2018	2017
– med förfall inom 1 år	1 052 587	1 332 571
– med förfall inom 1–5 år	1 592 487	0
– med förfall senare än 5 år	0	0

Det totala finansiella leasingbeloppet bedöms vara mycket lågt i förhållande till totala balansomslutningen (cirka 0,7 procent) och skulle sannolikt inte påverka en ekonomisk bedömning av kommunens ställning.

Kommunalskatten har periodiserats enligt rekommendation nummer 4.2 från RKR. Det innebär att kommunen i bokslutet för 2018 har bokfört den definitiva slutavräkningen för 2017 samt en preliminär slutavräkning för 2018. Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på Sveriges Kommuner och Landstings (SKL:s) decemberprognos.

Kommunen följer RKR 18.1 vad gäller **avgift eller bidrag till anläggningstillgångar**. Investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar redovisas från och med 2013 enligt RKR 18.1. De tas upp som en förutbetalad intäkt och periodiseras över anläggningstillgångens nyttjandeperiod. Tidigare erhållna avgifter eller bidrag ändras inte, utan löper som nettoavskrivning till avskrivningsperiodens slut.

Arbetsgivaravgifter har bokförts i form av beräknade, procentuella personalomkostnads-pålägg i samband med löneredovisningen enligt SKL:s rekommenderade nivå.

Pensionsskulden har beräknats av KPA Pension enligt RKR:s rekommendation. Pensionsåtaganden som intjänats före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse i enlighet med den kommunala redovisningslagen.

Pensioner intjänade från och med 1998 redovisas som en avsättning i balansräkningen.

Semesterlöneskulden avser ej uttagna semesterdagar.

Tillsammans med **skuld till timanställda med mera** för arbete som utförts i december 2018 och upplupen arbetsgivaravgift redovisas semesterlöneskulden som en kortfristig skuld.

När anskaffningsvärdet för en tillgång uppgår till ett basbelopp (för närvarande 45,5 tkr) och den är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav bedöms den vara en **anläggningstillgång**.

Anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärdet med avdrag för planliga avskrivningar.

Avskrivningstiden för byggnader och tekniska anläggningar är 10–50 år samt för maskiner och inventarier 3–10 år. Linjär avskrivningsmetod tillämpas. En bedömning av anläggningarnas värde görs och i de fall där anläggningens värde bedöms varaktigt förändrats görs en justering av det bokförda värdet. För tillgångar i form av konst och pågående arbeten görs inga avskrivningar. Internräntan har beräknats med 1,75 procent på tillgångarnas bokförda värde enligt SKL:s rekommendation.

Komponentindelning av materiella anläggningstillgångar har införts från 2014 för befintliga tillgångar.

För investeringar i nya anläggningar tillämpas komponentindelning och en komponent definieras som en utgift som är relativt stor i relation till den totala investeringen och bedöms ha en avvikande avskrivningstid.

Årligen görs en bedömning av kvarvarande objekt i anläggningsreskontran om det finns något nedskrivningsbehov utifrån att anläggningen inte längre används, alternativt inte längre nyttjas som det var tänkt från början.

Kostnadsräntor som hör till redovisningsperioden har skuldbokförts och belastat periodens resultat.

Exploateringsfastigheter redovisas som omsättningstillgångar från och med 2009.

Osäkra fordringar, det vill säga kundfordringar äldre än sex månader, har värdereglerats.

Den sammanställda redovisningen för koncernen har upprättats enligt förvärvsmetoden

med proportionell konsolidering. Transaktioner och mellanhavanden mellan kommunen och dotterföretaget har eliminerats för att ge en rättvisande bild av koncernens totala ekonomi. I den kommunala koncernen ingår bolag där kommunen har minst 20 procents inflytande. Kommunen äger Oreälvens Kraft AB till 35 procent men inflytandet beräknas inte vara så stort att kommunens del av företaget ska konsolideras.

Vissa aktier klassificeras som **kortfristiga placeringar** då syftet med innehavet är avyttring för att lösa framtida pensioner.

Till
Fullmäktige i Orsa kommun
organisationsnummer 212000-2189

Revisionsberättelse för år 2018

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse, nämnder och fullmäktigeberedningar och genom utsedda lekmannarevisorer/revisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag. Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder revisorerna.

Styrelse, nämnder och beredningar ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bilagan ”Revisorernas redogörelse”.

KPMG:s granskning visar att samtliga finansiella mål är uppnådda under 2018. Eftersom samtliga finansiella mål har uppnåtts bedömer vi att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige fastställda finansiella målen.

När det gäller verksamhetsmål innehåller årsredovisningen en uppföljning av kommunens fyra (4) målområden; ”Tillväxt”, ”Ekonomi”, ”Livskvalitet och samhällsservice” samt ”Medarbetare”. Dessa är sedan indelade i 35 olika delmål med bäring på god ekonomisk hushållning. Flera av delmålen är svåra att bedöma om de uppnåtts eller ej,

Vi bedömer att måluppfyllelsen i årsredovisningen avseende verksamhetsmål inte är fullt ut förenligt med kommunfullmäktiges beslut. Inom målområdet ”Ekonomi” återfinns också ett av de finansiella målen. Vår rekommendation är att skilja på de finansiella målen och verksamhetsmålen samt att se över hur man specificerar och mäter de satta verksamhetsmålen.

Vi bedömer sammantaget att styrelse, nämnder och beredningar i Orsa kommun har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna väsentligen är rättvisande.

Vi bedömer att styrelsens, nämndernas och beredningarnas interna kontroll har varit tillräcklig.

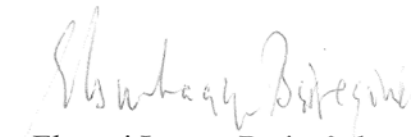
Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

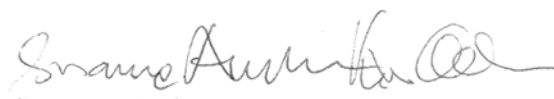
Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse, nämnder och beredningar samt enskilda ledamöterna i dessa organ.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2018.

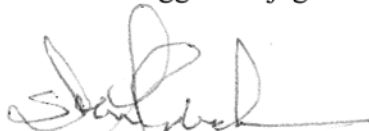
Vi åberopar bifogade redogörelse och rapporter.

Orsa kommun, maj 2019

Elsmari Laggar Bärjegård

Susanne Andersson

Kåre Olsson

Sten Hansson van Nes

Mats Wahlström

Bilagor:

Till revisionsberättelsen hör bilagorna

Revisorernas redogörelse

Förteckning över de sakkunnigas rapporter

Granskningsrapporter från lekmannarevisorerna i Nodava AB, Orsa Lokaler AB, Orsa vatten och avfall AB och Orsabostäder AB

Revisionsberättelser från Nodava AB, Orsa Lokaler AB, Orsa vatten och avfall AB och Orsabostäder AB

Orsa kommun

Box 23, 794 21 Orsa

0250-55 21 00

orsa.kommun@orsa.se